

TAMAMEN

TALİHSİZLİK

5.SAYI
TEMMUZ 2024

UMUT ÖREN
NUR BAHAR
YURTTAŞ
MURAT TERLEMEZ
HALDUN YILMAZ
BİBLİOFİLA
KUMRU BİL
SEMİH DUMAN
ABDULLAH MEMİŞ
SEVİNÇ YAŞAR
ÖNER ADIYAMAN
MELAHAT SEVİNÇ

RÖPORTAJ

SATTA2

HARUN KÜSMÜŞ
BURCU ATABEY
MÜCAHİT YILDIZ
RİCO OBRA
ONE°

Bİ
BİZ Mİ
ÇOK
GELDİK
LAN
KOCA
ÜLKEYE

SANARTTV

içindekiler

-
- 1** İlk Yazı / **UMUT ÖREN**
2 Lükse Bak Kimse Yemeğe Dokunmamış / **UMUT ÖREN**
4 Yarım Kalan Hikaye / **NUR BAHAR YURTTAŞ**
6 Antik Çağ, Orta Çağ ve Yakın Çağ'da
Bisiklet Kültürünün Yansıması / **MURAT TERLEMEZ**
8 Gözümün Bebeği (Pupila) / **HALDUN YILMAZ**
10 An... Carpe Diem / **BİBLİOFİLA**
12 Sene-i Devriye, Özkan Uğur / **KUMRU BİL**
14 Sattas Röportaj / **UMUR ÖREN**
18 Tek Yaşamak / **SEMİH DUMAN**
20 Et Endüstrisindeki Soykırım
ve Vejetaryen Yaşam Tarzı / **ABDULLAH MEMİŞ**
22 Boşluk / **SEVİNÇ YAŞAR**
24 Yavru Kedi Bağımlılığı / **ÖNER ADIYAMAN**
26 Sanat ve Yaşam / **MELAHAT SEVİNÇ**
28 Belirsiz Kayboluş / **HARUN KÜSMÜŞ**
29 Değer Kavramı / **BURCU ATABEY**
30 Saçma Yazılar Topluluğu / **UMUT ÖREN, ÖNER ADIYAMAN**
32 Sürrealizm Açısından "Dönüşüm" Adlı
Öykünün Yorumu / **MÜCAHİT YILDIZ**
36 Şiir / **RİCO OBRA**

Genel Yayın Yönetmeni: **UMUT ÖREN**

Editör: **ALEYNA KÖSELER**

Dergi tasarımı, illüstrasyon ve karikatürler: **ÖNER ADIYAMAN**

Ön kapak illüstrasyon: **ÖNER ADIYAMAN**

Arka kapak illüstrasyon: **SERGEN TOPÇU**

ilk yazı

UMUT ÖREN

Sevgili Okurlar,

Talihsizlik Dergisi'nin 5. sayısı sizlerle!

Temmuz sayımızda, Türkiye'de reggae müziğinin en önemli temsilcilerinden Sattas ile gerçekleştirdiğimiz özel röportajla karşınızdayız. Reggae ritimlerinin sıcak yaz günlerine eşlik ettiği bu sayımızda, hayatın getirdiği acıları, talihsizlikleri ve mutlulukları sayfalarımıza taşıdık. Dolu dolu bir içerik hazırladık ve sizinle paylaşmanın heyecanını yaşıyoruz. Sözü fazla uzatmadan sizi bu özel sayımızla baş başa bırakıyoruz.

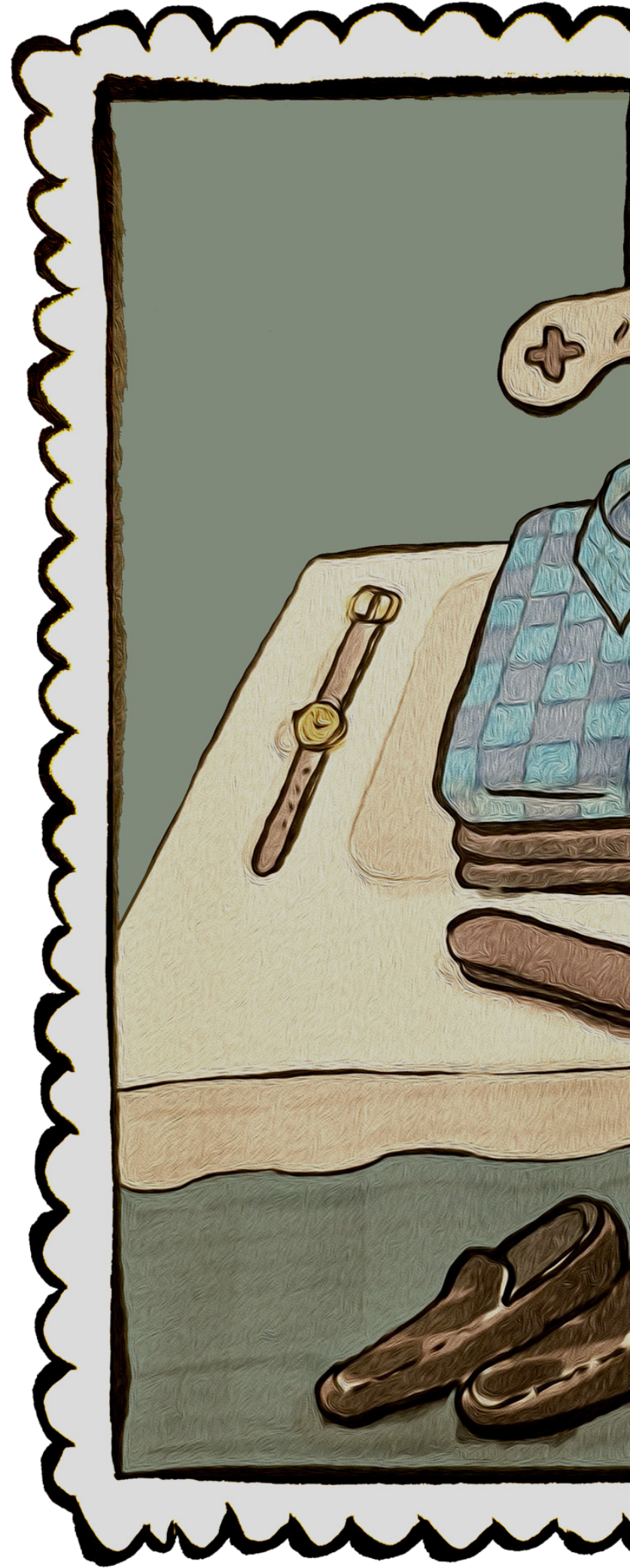
İyi okumalar!

lükse bak kimse yemeğe dokunmamış

UMUT ÖREN

2. Bölüm

Bizim mahallede oyunlar oynanır, sohbetler edilir, çekirdekler yenir ve kolalar içilirdi. Akşam ezanı okunduğunda herkes evinde olurdu. Ezan bittikten sonra eve gitmeyenler camdan çağrılırdı. Evdeki kalabalık, teyzeler, dayılar, anneanne ve dedeyle birlikte sofranın başında seni beklerdi. Lükse bak! Kimse yemeğe dokunmamış. Annemin terliği hazırdu ve "Çabuk ellerini yıka, insanlar aç!" diye bağılırdı. Eller yıkanır, sofraya oturulurdu. Nefis yemek kokuları eşliğinde dedem duasını okur, eller açılırdı. Hep birlikte "Amin." denir ve yemeğe başlanırdı. Önce klasik çorba, ardından iki çeşit sulu yemek. Bunlar bittikten sonra pilav ya da makarna servis edilirdi. Çeşit çeşit tatlılar yenir, çaylar hazırlanır ve oturma odasına geçilirdi. Kahkahalar eşliğinde meyveler, kuruyemişler yenir ve çaylar tazelenirdi. Saat on bire doğru dedem, anneanneme işaret ederdi. Herkes kalkar, öpüşölür ve "Yarın görüşmek üzere." diyerek ayrılırdı. Babam yatağına geçerdi; gece taksiye çıkacaktı. Annem mutfığa geçer, birikmiş bulaşıkları yıkayıp yemekleri dolaba kaldırırdı.

İllüstrasyon: ONE°

Kumanda bana kalırdı: evde en mutlu olduğum an. Alırdım kumandayı, bir kanaldan diğerine geçerdim. Biraz geçtikten sonra babamı kontrol ederdim, uyumuş mu diye. Sonra hemen annemin yanına giderdim. Babadan gizlice aldığımız oyun konsolunu çıkartmak isterdim. Önce izin almam gerekirdi; "Annecim?" derdim. Annem, "Oyna hadi." diye yapıştırırdı cevabı suratıma. Atlarım boynuna, heyecanla odaya giderdim. Konsolu kurar ve tüm gün oynamamış gibi futbol oyununu açardım. Saat bire doğru annem gelir ve "Baban kalkar şimdi." derdi. Konsolu kapatır ve yerine saklardım. Yatağım televizyonun karşısına açılırdı, odam olmasına rağmen odamda uyumazdım. Küçüklüğümden beri televizyon karşısında uyurdum. Daha doğrusu uyuyamazdım. Hep sabahlardım, uyku problemim oradan kalma galiba. Neyse, babam kalkardı. Hemen uyumuş numarası yapardım. Saat bir olmuştu, babamın gitmesine iki saat vardı. Önce banyoya girerdi, buz gibi suyla banyo yapardı. Sıcak su olmadığından değil, çocukluğundan öyle alışmıştı. Hep soğuk suyla yapardı banyosunu. Sonra yemek yer, ütülenmiş kıyafetlerini giyerdi: kareli mavi gömleği, siyah kumaş pantolonu, siyah çorapları. Artık hazırdı, bir tek saati takmamıştı. Onun da sırası şimdi değil. Çay koyar, ince belli bardağa, bir sigara yakar ve balkona geçerdi. Saat daha ikiydi, babamın gitmesine bir saat kalmıştı. Balkonda sigaralar arka arkaya yanar, üç-dört bardak çay içilirdi. Saat üç olduğunda pembe-beyaz dolabın üstünden saat alınıp takılır, cebindeki para sayılır ve anneye para bırakılırdı. Bu arada annem ütü yaparken kendine bir harçlık ayırırdı. Yatak odasına uğrar, anneden bir makas alırdı. Sonra uyumadığımı bildiği halde fark etmemiş gibi yapar ve bana bir öpücük kondururdu. Ayakkabılar boyanır ve çıkılırdı. Kapı kapanır kapanmaz oyun konsolu kurulurdu...

Şimdi oyun konsolu kapalı, televizyon kapalı. Yıllardır babamın öpücüğünü bekliyorum. Seni çok özledim, baba.

yarım kalan hikaye

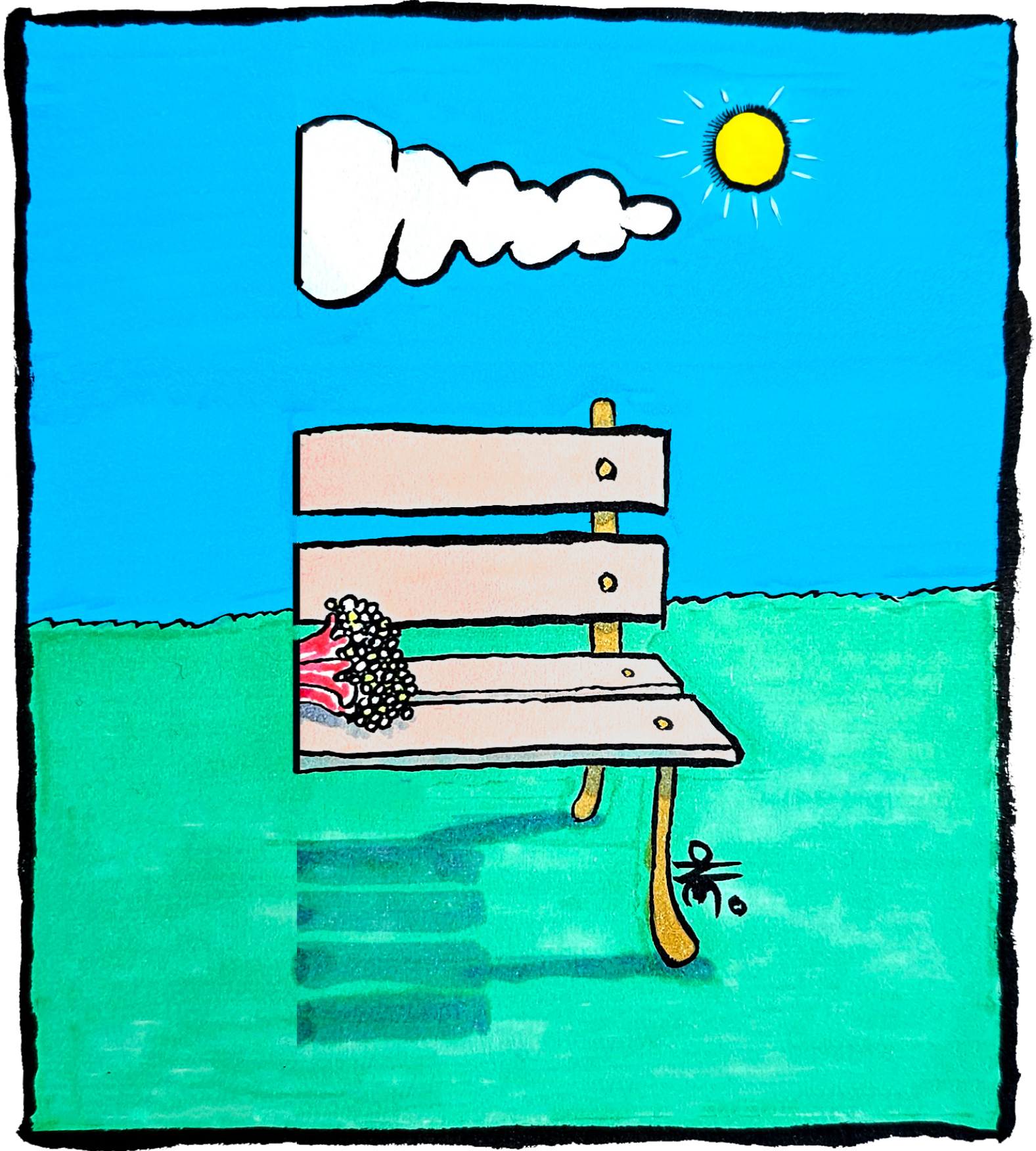
NUR BAHAR YURTTAŞ

Masanın başından sakince kalktı. Mektubu kuru bir gülle birlikte zarfa yerleştirdi, parfümünü sıkıp zarfı kapattı. Sehpaya doğru yürüdü, en sevdiği plaklardan birini seçti, gramofona yerleştirdi. Camın önündeki koltuğa oturup onu düşlemeye başladı. Gözleri, insanı kucaklayan gülüşü... Çok seviyordu onu. Ruhuna baharı getirmişti, evi olmuştu onun. Gülümsemeye başladı. Postane kapanmadan gitmesi gerekiyordu. Aceleyle hazırlandı, yakınlarda olan postaneye gidip mektubunu yolladı, en sevdiği pulunu seçmişti. Sokaklarda yürümeye başladı. Sevgi insanı insan yapan olgulardan biriydi.

Evet, Ahmet Mithat'a çok teşekkür ederiz. Yazdıklarını geri sildi, geri sildim. Merhaba ben Şükriye, anlamış olduğunuz gibi yazamayan bir yazarım. Derseniz ki nereye yazıyorsun? Erkeklerle yazıyorum, hahaha şaka şaka. Yazıp geri siliyorum denebilir. Ah tamam, sadede geliyorum. Ben kendimi arıyorum, evet evet yanlış duymadınız, aynada gördüğüm kişiyi arıyorum. Tam buldum diyorum, aynada yeni bir kişi çıkıyor karşıma. Şimdi okumam tamam diyorum, okunması gereken yığınla kitap çıkıyor karşıma. Geçen gün yanlışlıkla aşık olmuşum, bir de onunla uğraşıyorum. Siz beni görseydiniz aşka inanmıyordum, çok büyük konuştum zamanında, hepsi ondan. Yoksa ben aşık olacak adam mıydım? Neydi büyük lokma yeme, boğazında kalır. Evet, hayati gerçekler kitabıma eklenecek bir madde daha. HAHHAHA. Tamam tamam, gülmeyin. Annemin de dediği gibi, aldığı hediyeleri attım. Neden mi?

Aynılarını başkalarına da almış, kaç saattir gülüyorum bakmayın, ona sinirden hepsi. Aldığı papatyalardan papatya çayı yaptım bari işe yarasın diye, yaradı mı? Hayır. Ondan hayır gelmez zaten. Hepsi şairler yüzünden geldi başıma, onlardan davacıyım, iki cihanda da elim yakalarında, yakaları bir araya gelmesin diye. Şiirlere, hikayelere inandım; baktım kitap okuyor, şiir yazıyor, aşık oldum. Sonrası mı? Sonrası hüsrân. Bana şiirler okudu, bilgin bilgin konuştu, çok şey öğrendim ondan. İnsanlara güvenmemeyi öğrendim mesela. Bugün halamlar gelecek, baba tarafı sonuçta, açık vermemek lazım. Bir bardak hınçla yolunmuş papatya çayı daha içtim. Daha sakinim. Onu Tahir, kendimi Zühre sanmıştım. Çocuk bizim Orhan Veli çıktı. Neyse, size en iyisi adamakıllı anlatmalı.

Güzel bir öğleden sonra, OLMAZ OLAYDI ya, müdahale etme, anlatıyoruz. Bankta oturmuş şiir okuyorum, yanıma bir genç oturdu, şaşırdım. Bakmıyor gibi yapıyorum ama merak da ediyorum. Neyse, dikkatimi topladım, okumaya devam ettim. Bir ses "Bakar mısınız?" dedi, biraz duraksadım tabii, döndüm baktım, masmavi gözlü bir çocuk bana gülümsüyor. Tanıştık, şiir üzerine konuştuk, o da severmiş okumayı, yazmayı. Onun yazma anlayışının farklı olduğunu sonra öğrenecektim tabii. O gün çok güzel sohbet ettik, bir görseniz nasıl kültürlü. Yeni gelmişler bizim buralara, yoksa daha önce görürdüm. Zaman geçti, unuttum tabii ben bu tanışmayı. Tekrar aynı yerde kitap okumaya gittim, sakın bir yerdi, seviyordum. Yine yanıma geldi, bu sefer elinde bir demet papatya. "Kaç gündür sizi bekliyordum." dedi, gülümsedim. Tekrar sohbet etmeye başladık. Fırsat buldukça gidiyordum, genellikle orada oluyordu, her seferinde bir demet papatya hediye ediyordu. Günler böyle geçti, zamanla ona aşık oldum. Her gün buluşmaya, sohbet etmeye başladık. İnanır mısınız, bana şiir bile yazmış. Evde huzursuzluğun had safhada olduğu bir gün hava almak için parkımıza gittim. Onu papatyalı bankımızda bir kızın elini tutarken gördüm. O hissi size tarif etmem imkansız, bankın önünden geçip ona selam verdim. Bir daha ne o aradı ne o banka gittim. Başta sildiğim hikayeyi de ona aşık olduğum zaman yazmaya başlamıştım. Bizim hikayemiz gibi o da yarım kaldı.

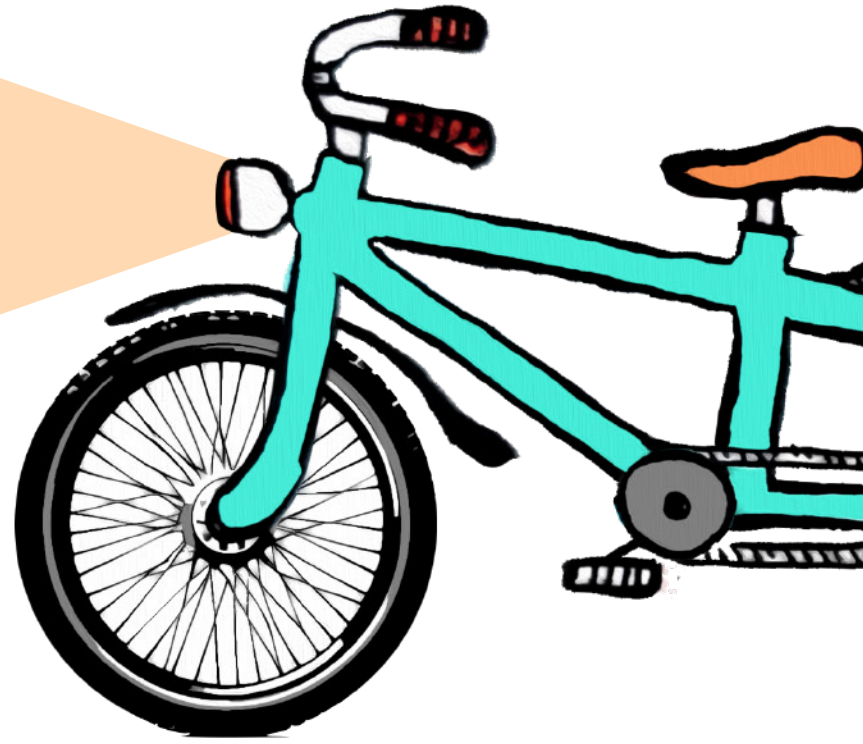

antik çağ, orta çağ ve yakın çağ'da bisiklet kültürünün yansıması

MURAT TERLEMEZ

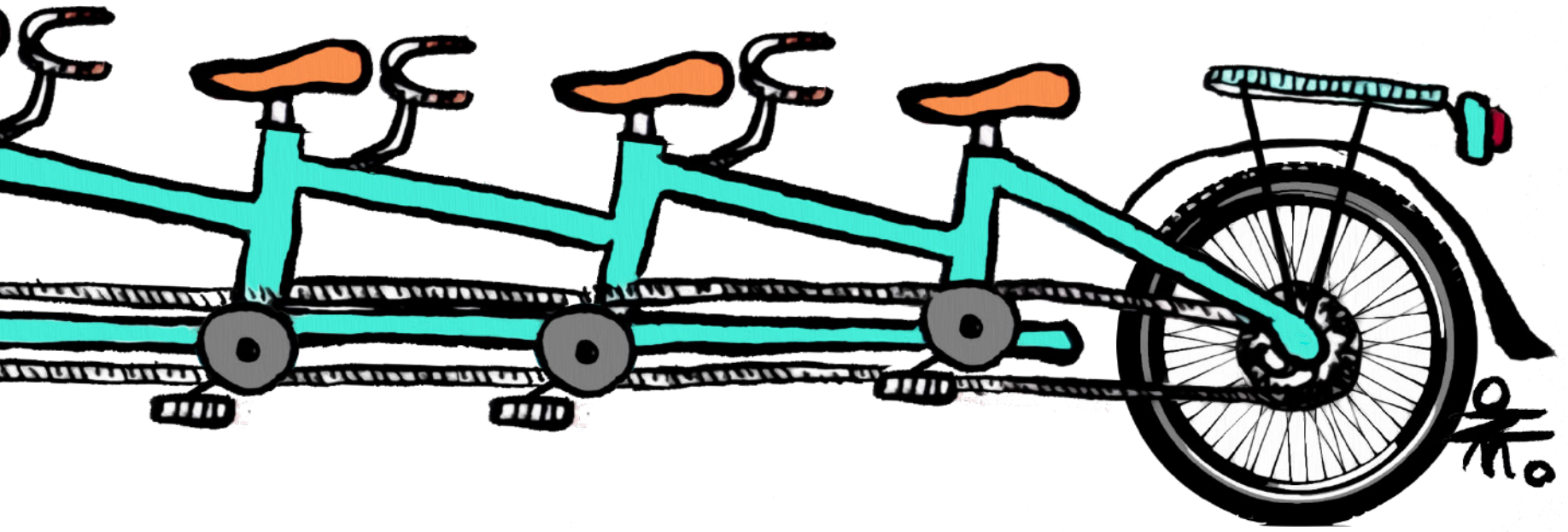
Tekerleğin icadı ile pedal, dişliler ve insan gücü yardımıyla da ahşaptan yapılma ulaşım aracı önem kazanmaya başlamıştı. 2010'da Çinli bir tarihçi, bisikletin 2500 yıl önce Çinli bir mucit Lu Ban tarafından icat edilmiş olabileceğine işaret eden bir iddia ortaya atmıştı. Bunun, tekerleği hareket ettirmek için karmaşık dişliler ve pedallara sahip büyük bir ahşap cihaz olduğu ve teknik olarak üç tekerlekli bir bisiklet olduğu düşünülmektedir. Tarihçiler, tekerleğin MÖ 3500 civarında Mezopotamya'dan geldiğine inanmaktaydılar. Sümerler ve Antik Mezopotamya'da hayvan destekli tekerlekli araba ve el arabaları, binlerce yıl malların ve insanların çekilmesinde önemli rol oynamaktaydı.

19. yüzyıldaki sanayi devrimi sırasında malzeme ve mühendislik alanındaki gelişmeler, jantın insan gücündeki makinelerde etkin bir şekilde kullanılmasını mümkün kılmaktaydı. Çelik bir çerçeve, bir zincir sürücü, çelik jantlar ve havalı lastiklerle tamamlanan modern bisiklet, 1800'lerin sonunda ortaya çıkmıştı. Günümüzün modern bisikletinin oluşturulmasından önce, daha basit

birkaç bisiklet taşıma aracı örneği vardı. On beşinci yüzyıl İtalyan hekim ve mühendis olan Giovanni Fontana, ilk beşeri motorlu kara taşıtının yapımına başladı. Bu taşıt, dört tekerleği dişlilere bağlı bir halat yardımıyla döndürülerek kullanılırdı. Her şey 16. yüzyılda, 1493 Leonardo da Vinci'nin bisiklet için basit tasarımlar içeren eskizlerinin keşfi ile başladı. Bazı tarihçiler, öğrencisi Gian Giacomo Caprotti'nin bu çizimi yaptığını ya da tamamen sahte olduğunu iddia etmekteydi. Bu tasarım hiçbir zaman çalışma modelinde üretilmedi ve takip eden dört yüz yıl içinde atlar, sadece kamuya açık yollarda uygun fiyatlı ulaşım araçları olarak kalmışlardı.

Binicisi tarafından itme gücü sağlanan iki tekerlekli ve kanıtları tartışmalı olmayan ilk taşıt, Alman Baron Karl von Drais de Sauerbrun tarafından icat edilmişti. Drais, 1817 yılında aracı 14 km boyunca kullandı ve 1818 yılında Paris'te sergiledi. Von Drais, aracını Laufmaschine (koşu makinesi) olarak adlandırdı, çünkü tahtadan yapılmış aracın sabit bir gidonu vardı, fakat hareketi sağlamak için pedalları yoktu. Binici, ayakları ile yerden güç alıyor, bir denge tahtası binicinin kollarını destekliyordu. Zamanla bu isim yerine draisienne ve velosipede isimleri daha popüler hâle geldi. Von Drais aracının patentini aldı, ancak kısa sürede kopyaları Avusturya, Birleşik Krallık, İtalya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi pek çok ülkede türedi.

Alman Baron Karl von Drais, 19. yüzyılın başlarında modern bisiklete öncülük etti. Bu velocipede “Laufmaschine” adlı tek bir merkezi çubuk ile birlikte gerçekleştirilen iki tekerlekten oluşan bisikletti. Bu aracın şoförü gerekli hızı toplamak için yürümek ve koşmak zorunda olup, sonra bacaklarını kaldırıp momentumu kaybolana kadar gezinmeye devam etmeliydi. Von Drais'in tasarımı, ticari olarak başarılı olan “Dandy Horse” ile İngiltere'de geliştirildi. Bu tasarım, iki Fransız taşıma üreticisi bisiklet dünyasında devrim yaratacağı fikrine ulaşana kadar neredeyse 40 yıl boyunca kullanılmaya devam etti. Pierre Michaux ve Pierre Lallemen, “Dandy Horse” nin nasıl kullanıldığını gördüler, pedalları ön tekerleğe takma planını tasarladılar ve sürüş koltuğunu destek kirişine monte ettiler. 1864'te çok verimli ve kolay üretilebilecekleri ilk modelini yaptılar.

Dört yıl sonra, seri üretime yönelik fonları topladılar ve ilk tasarımlarını “Boneshaker” olarak bilinen bisikleti geliştirmeye başladılar. Bisiklet çerçevesi ahşap yerine demirden yapıldı ve kısa süre sonra lastik ve bilyeli rulmanlar dahil edilmeye başlandı. O zamanın en popüler tasarımlarından biri daha büyük ön tekerleğe sahip bisiklet modeliydi. Fransız Eugene Meyer tarafından 1869'da düzenlendi ve İngiliz James Starley tarafından seri üretime başlandı. Yüksek tekerlekli bisiklet kullanımı birkaç yönden iyileştirildi (“Boneshaker” den daha rahat, daha yüksek hız ve daha hafif çerçeve) ancak birkaç dezavantaj eklenmiş oldu (zorlu yokuş aşağı ve yokuş yukarı sürüş).

İlk yüksek tekerlekli modeller 1870'lerde İngiltere'de görücüye çıktı. Bu yüksek tekerlekli bisiklet popülaritesi, 1885 yılında John Kemp Starley'in ilk “güvenlik bisikletini” yaratmasına kadar sürdü. Bugün bu buluş bisiklet tarihinin en önemli anlarından biri olarak kabul edilmekte. Pedalları arka tekerleğe ve yönlendirilebilir ön tekerleğe bağlayan zincire sahipti. Bu cihaz (Rover olarak adlandırılır) bugün “Bisikletlerin Altın Çağı” olarak bilinen dönemi ateşledi. O zamandan beri, bisiklet tasarımı ve donanımları dünya çapında standart hale geldi ve güvenlik, hız, konfor ve direksiyon gibi dört temel unsurun hepsini yerine getirmiş oldu. Hepsinde metal, havalı lastik lastikler, makaralı zincir, bir dişli, altlık freni ve daha birçok temel elmas şekli vardı. Bisikletlerin Altın Çağı, 1900'lerden 1950'lere kadar sürdü; bu bisikletler, toplu taşıma araçlarının temel araçlarından biri haline geldi. İlk bisiklet kulüpleri Amerika ve Avrupa'da eğlence amaçlı sürüşü popüler hale getirdi.

Modern bisiklet çağı ise, 1960'larda ve 70'lerde, Kuzey Amerika'nın egzersiz ve enerji verimli ulaşımın yararları bilincinin artmasıyla başladı. 1975'te 17 milyondan fazla sürücü yeni bir tür olan hafif ve daha ucuz bisiklet sürmeye başladı. O zamandan beri yarış bisikletleri, dağ bisikletleri ve BMX, son zamanlarda hibrit banliyö bisikletleri (dağ ve hız bisikletlerinden alınan geniş ekipman yelpazesiyile şehir kullanımı için) eklenmesiyle tüm dünyadaki bisiklet sürücüleri için standart oldu.

gözümün bebeği (pupilla)

HALDUN YILMAZ

Sözlükteki karşılığı "pek değerli, çok önem verilen (kimse)" diye geçiyor. Biz sağlıkçılar ise ona "pupilla" diyoruz efendim; ukalalıktan değil, öyle öğretiliyor bize. Sizi hayal kırıklığına uğratmak istemem değerli okur, ama pupilla diye bir şey yok aslında. Pupilla, gözün iris adı verilen renkli dokusunun (bu arada her renk göz güzeldir bakmasını bilene) ortasındaki açıklıktır; yani hani çok ışıktaki minicik küçülen, karanlıkta kocaman büyüyen siyah yuvarlak. Pupilla, bu haliyle ortamın ışığına göre büyüüp küçülen bir açıklıktır. Olmayan bir şeyin böyle güzel isimlerinin olması ve insan tarafından güzel anlamlar yüklenmesi ilginç değil mi? Pupilla, ışık dışında korku, stres, aşk gibi durumlarda da tepki veriyor. Örneğin hoşlandığınız birine bakarken büyüyor, daha iyi görmek için olsa gerek...

Göz bebeğine dair şarkılar, güzel sözler söylenmiş, söylenecek. Ama benim konum bu değil bugün. Bu kısa girişten sonra sizinle göz bebeği evrimi üzerine bir teorik geyiğimi paylaşacağım, ya tutarsa...

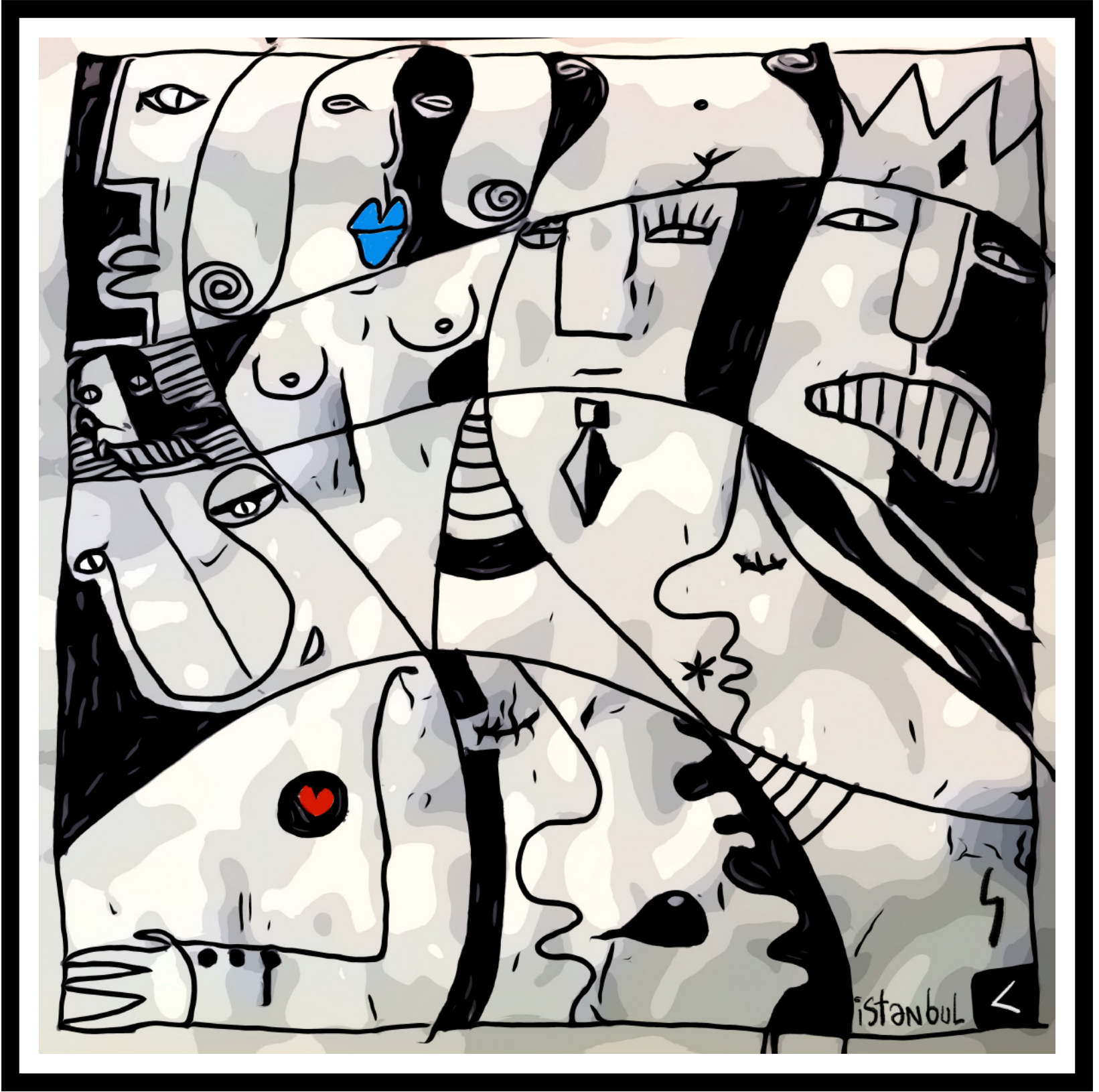
Pupilla tabii ki sadece insanda değil, bütün hayvan dostlarımızda da var (bu arada insan olarak kendimizi çok da önemsemeyelim, bizden üstün yanları olan pek çok hayvan var). Doğaya baktığımızda göz yapıları gibi pupillalarda da çok değişik farklılıklar var. Bizim gibi yuvarlak olan, kedigiller gibi uzunlamasına yarık gibi olan, geyikler gibi yatay yarık gibi olan, kenarları dantel gibi girintili çıkıntılı olan da var.

Ama genel olarak baktığımızda doğada pupillası dikey olanlar avcı, yatay olanlar av konumunda. Yuvarlaklar ise ikisi de olabilir sanırım.

Peki bu şeklin ne önemi var? Sonuçta bu açıklık, ışığın göz içine girmesine izin veren adi güzel bir boşluk. Efendim, şu önemi var: Eğer avcı iseniz avınıza odaklanmanız, sağ ve soldaki gereksiz ayrıntılarla uğraşmamanız lazım; yani ava odaklanıp doğru anda atak yapmanız, misal aslan, kedi. Ama eğer av iseniz avlanmamak için mümkün olduğunca geniş bir alanı tarayıp hazır olmanız lazım, sadece bir noktayı takip etmeniz sizi bitirir. Misal, geyik. Vardır belki de doğada istisnası ama genel durum budur. Yine av olanların gözleri genelde başın yanlarındayken, avcılarının gözleri genelde başın önündedir. E mantıklı tabii, av poposunu kurtarmak için mümkün olduğunca geniş bir alanı görebilmeli. Evrim böyle bir şey işte.

Gelelim benim takıldığım noktaya. İnsan evladı olarak biz erkekler dişi avcısı olduğumuzu düşünüyoruz, sistem böyle işliyor. (Gerçi kadın izin verdiği için biz avcı konumundayızdır ama.) E bu mantığa göre evrim, erkek pupilini dikey ince uzun, avlanma odaklı; kadın gözünü de etrafındaki doğru erkeği seçebilmek için yatay pupillalı yapmalıydı. Belki de daha zamanı var, malum evrim pek uzun süreçli bir şey. Neyse, ben bunu böyle ortaya koyayım, bin yıllar sonra olursa 'demişti' dersiniz. Gözler en çok anlam yüklenen organlarımızdır. Yazarlar, şairler, müzisyenler, sanatçılar ne çok yer vermiştir göze yapıtlarında. Bana da bir Göz Hekimi olarak böyle geyik yazmak düştü.

Kadın erkeğe söyleyeceğini gözleriyle söyler demiş Alphonse Daudet. Sonuçta her şeyin başı kadın-erkek ikilemine bağlanıyor, bazen iyi bazen kötü.

An... Carpe diem*

BİBLİOFİLA

An'da kalmak deyimi hepimizin dilinde. Peki, hayatımızda unutamadığımız kaç an var? Zaman şu anda burada, bu an'da dursun dedikimiz. Çok mutlu, belki çok üzgün hissettiğimiz. Dünyanın başımıza yıkıldığı ya da sevinçten havalara uçtuğumuz, ayaklarımızın yere değmediği o anlar. Kötü anları, anıları mı hatırlar insan daha çok, yoksa çok mutlu hissettiği anları mı? Deniz kıyısında bir kafede oturmuş, yağmurun sessizce yağışını izleyip kahvemi yudumlarken düşünüyorum, 29 yıllık hayatımda yaşadığım her anı. Mutlu, üzgün, mutsuz, huzurlu... Mutlu hissettiğim zamanların bir elimin beş parmağını geçmediğini hatta beşe ulaşamadığımı anlıyorum düşünürken. Neydi mutluluk? Hangi anda saklıydı? Ne yaşarsam tamamen mutlu hissederim kendimi?

Peki... Huzur diyorum sonra. Ve hep şuna inanıyorum: İnsan kendi huzurunu kendi yaratıyor. Şu an mesela. Huzurluyum. Bu deniz kenarındaki salaş kafede oturmuş, kahvemi yudumlarken yağmur eşliğinde müziğin ritmine kendimi kaptırırken huzurluyum. Bunu hissediyorum. Ama huzur ve mutluluk aynı anda gelmiyor insanın ruhuna, benliğine. Bir şarkı da huzur verir insana, bir insan da, içtiğin bir kahvenin kokusunda saklıdır belki huzur, ya da can yoldaşın olan kedinde ve köpeğinde, balığında belki, belki de sadece yalnızlığında saklıdır huzurun.

Ama mutluluk öyle mi? Mutluluk paylaşılmak ister. Huzur tek kişilik, mutluluk çift kişiliktir benim sözlüğümde. Ondan sebeptir ki kendimizi tam anlamıyla mutlu hissedemiyoruz. Huzuru an'da isterken, mutluluğu kalıcı olarak isteriz. Bu yüzdendir mutlu hissettiğimiz anların böylesine az oluşu. Şimdi denizin hafif hafif dalgalanışını, martıların üzerinde dans edercesine uçuşunu izlerken huzurlu hissettiğim bu an'da kafamdaki sesleri bir süreliğine de olsa susturuyorum. Resetliyorum ruhumu huzurun iyileştirici kollarında. Kafamdaki sesler yeniden dönüp durmaya, yankılanmaya başlayana kadar dünyadan uzakta paha biçilmez bir an bu benim için. Huzurlu hissettiğim anlar çok kıymetli ve eşsiz. Mutluluk arayışımıza kısa huzurlu anlarla mola vermek, hayat yorgunluğunu durdurmak, dinlenmek, dünyayla aramıza bir set çekmek, kaybolmuşluğun kıyısında sarılmak huzura, huzurlu anlara.

Her şey yaşadığımız anlarda saklı. Bu yazımla birlikte içinde bulunduğum anı sonsuzluğun yapraklarına kaydediyorum. Her okuduğumda hissettiğim bu derin huzuru anımsamak ve gülümsemek için... Ruhun şifası an'da, anlar ise huzurun iyileştiren kollarında saklıdır...

İllüstrasyon: ONE°

MFO

08.07

özkan uğur | KUMRU BİL

sattas röportaj

UMUT ÖREN

“ Çocukken amcamın kasetinde dinlediğim Bob Marley’e bayılmışım. 90’lardaki ska ve ska punk fırtınası ile birlikte gözümü Jamaika’ya çevirdim ve Bob Marley’den çok daha fazlasının olduğunu gördüm. Felsefesine aşık olduk ve devam ettik. ”

Sattas grubunun kuruluş hikayesini bizimle paylaşır mısınız? Nasıl bir araya geldiniz?

Orçun Sünear: Sattas 2006 yılında kuruldu, profesyonel olarak 2008’de sahneye çıkmaya başladık. Sahneye çıkmayı düşünmüyorduk, kuzenim Derya Eke ile birlikte oyunumuzdu gerçek oldu.

Reggae müziğe olan ilginiz nasıl başladı ve sizi bu müzik türünde üretim yapmaya yönlendiren etkenler nelerdi?

Orçun Sünear: Çocukken amcamın kasetinde dinlediğim Bob Marley’e bayılmıştım. 90’larda ska ve ska punk fırtınası ile birlikte gözümü Jamaika’ya çevirdim ve Bob Marley’den çok daha fazlasının olduğunu gördüm. Felsefesine (doğaya,insana saygı gibi...) aşık olduk ve devam ettik. Başta kuzenimle oynadığımız oyun stüdyoya girmemizle gerçek oldu.

Şarkı sözlerinizi yazarken(seçerken) ilham aldığınız konular nelerdir? Hangi temalar üzerinde durmayı tercih ediyorsunuz?

Orçun Sünear: Hayata dair her şey ilham aldığım şeyler. ‘Savaş Bitmeli’ Filistin’e dairi mesela. ‘Eskitilmiş’ hep eskiyi arayıp zamanı yaşamamaya dair gibi gibi...Şimdi, şu anki ekiple birlikte yazmaya başladık. Sözler şimdilik bende ama çok daha fazla karışıyorlar ve bu çok güzel bir şey.

Türkiye’de reggae müzik yapmak nasıl bir deneyim? Karşılaştığınız zorluklar ve avantajlar nelerdir?

Batu Kurnaz: Reggae müzik Türkiye genelinde çok yaygın bilinen bir tür değildi. Sattas olarak bizden önce de çeşitli gruplar bu müziği yapmayı denedi. Reggae müziğin avantajı özünü insanın en temel biyolojik yapısından, kalp atışından alıyor olması. Bu da içgüdüsel olarak dinlediğinizde kolay adapte olmanız anlamına geliyor aslında. Elbette özü Jamaika gibi uzak bir kültür olunca insanlar başta yabancı, farklı bulabiliyor. Biz de bunu özellikle sevilen ve bilinen Türk sanatçıların parçalarına reggae yorum yaparak bir nebze de olsa kırdık diye düşünüyorum.

Sattas’ın müzik tarzını nasıl tanımlarsınız? Reggae dışında etkilenip müziğinize yansıttığınız diğer türler var mı?

Öykü Gülata: Sattasın müzik türü kurulduğu yıllarda reggae tarzı olarak başladı. Elde tutulur popüler Reggae coverları yapmaya başladı sonrasında grup elemanların karakterize müzik özellikleri ile bu *janranın* dışına çıkmıştı şu an Sattas iyi bir Reggae taklidi müzik yapmaktansa oluşturduğu müzisyenlerle ve onların karakterleri ile müzik yapmaya devam etmekte. Grup üyeleri çok farklı müzik türleri dinleyip keyif alsın da provalarda ve sahnede Sattas sunduğunu iyi yakalayan bir ekip, hepimizin ortak noktası sahne ve Sattas’ta müzik yapmanın özgürlüğü diyebiliriz.

Yakın zamanda yeni projeler veya albüm çalışmaları var mı? Hayranlarınızı neler bekliyor?

Öykü Gülata: Yakın zamanda albüm çalışmalarına başladık. Elimizde çok fazla provalarda stüdyolarda kaydettiğimiz maket parçalarımız vardı onları artık hayata kazandırmak için çalışmalara başladık. Bir önceki soruya paralel olarak şunu söyleyebilirim tek bir türe bağlı kalmadan farklı farklı soundlarda yeni Sattas parçalarıyla dinleyiciyle buluşacağız. 10-12 parçalık projemiz için ekip olarak biz de heyecanlıyız.

Sattas olarak sahne performanslarınızda en çok keyif aldığınız anılar nelerdir? Unutamadığınız bir anıyı bizimle paylaşmak ister misiniz?

Gonca F. Varol: Her performansın keyfi bambaşka ve hatırlayamadığım bir dolu anımız birikti sahnede. Bazılarını tabii ki burada anlatamam ama şarkının tam ortasında geri vokal mikrofonuna kahkahayı bastığım çok zaman oldu :)

Ekip olarak müzikal diyalogta olduğumuz, groove ve cümlelerimizle yaptığımız atışmalar, doğaçlamalar, seyircinin de bir anda buna dahil olması, benim için sahnedeki en keyifli anlar. Bulgaristan konserimizde hiç Türkçe bilmeyen seyirciye ‘Ne Kaldı’yı ezberlettiğimiz an, ‘Rule Dem’de yüzlerce insanın yere çöküp zıplayarak performansın bir parçası olması, ‘Eskitilmiş’in girişini çalarken her seferinde seyirciden gelen coşkulu tepki ilk aklıma gelenler.

 sattasband

Tabii her zaman müthiş anılarımız olmuyor ama her koşulda da keyfimizi yüksek tutmaya çalışıyoruz. Geçtiğimiz sene aralık ayında sağanak yağmurlu ve bol rüzgarlı bir havada sahnemiz vardı hem de dış mekanda. Artık sahneyi su basınca elektrik çarpmaması için çıkmasak mı bile dedik. Ama seyirciye saygısızlık olmaması adına ortak kararla sahneye çıktık. Birkaç şarkıdan sonra yağmurun hızı artınca Orçun bir yerden süpürge buldu. Biz soloya girince sahnedeki suları süpürüp vokal melodisi gelince şarkısını söylüyordu. Oldukça zor bir performanstı ama Orçun'u ve kar montlarıyla tüm ekibi sahnede o şekilde görünce yine mikrofona kahkaha attığımı hatırlıyorum :)

Türk müzik piyasasında reggae müziğin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Bu türün daha fazla yaygınlaşması için neler yapılabilir?

Kutay Soysal: Türkiye'de Reggae'yi tarihi ve kültürü hakkında bilgi sahibi olarak dinleyen çok çok az bir dinleyici kitlesi var. Ama diğer yandan kolay dinlenebilir olması ve kulağa eğlenceli gelmesi sayesinde neredeyse herkesin kolayca sevebileceği bir müzik türü.

Diğer yandan, bizdeki müzik piyasasında hangi türün parlayıp popüler olabileceğini aslında önceden tahmin edebilmek çok da zor değil. Artık eski zamanlardan farklı olarak buna büyük ölçüde sosyal medya trendleri yön verdiği için, özellikle Amerika ve Avrupa'da viral olan içerikler çok kısa bir süre sonra bizde de sıkça paylaşılr oluyor. Herkesin kendi sosyal mecrasına bir şekilde giren bu gibi pek çok içeriğin müzikleri de aynı şekilde popülerlik kazanıp talep görmeye başlıyor.

Dolayısıyla herhangi bir müzik türünün herhangi bir müzik piyasasındaki yerini artık sosyal medya trendleri belirliyor. Bunun artıları olduğu gibi eksileri de çok fazla. Sorudan çok da uzaklaşmadan şunu söyleyebilirim: Reggae ve diğer pek çok müzik türü her yerde olduğu gibi bizde de icra edilmeye devam edecek, ama bunun dinleyici kitlesi bir şekilde kısıtlı kalacaktır diye düşünüyorum. Dünya listelerinde Reggae üst sıralara çıkmadıkça bizde de farklı bir durum olacağını sanmıyorum.

Ancak bir de şöyle bir durum var ki, daha önce hiç Reggae dinlememiş bir kişi bile ilk defa bir Reggae parçası dinlediğinde hoşuna gidiyor ve eğleniyor. Bu sebeple bu türü daha çok kişiye ulaştırmak da önemli. Bunun da ilk adımının ulaşılabilir / bütçeye uygun konser ve festivallerden geçtiğini düşünüyorum. Bu etkinliklere katılım arttıkça Reggae'ye olan talep de zamanla artacaktır ve bu sefer talebi karşılamak adına daha farklı mecralarda Reggae parçaları yer almaya başlayacaktır gibi geliyor bana.

Müziğinizi dinleyenler ve hayranlarınız ile nasıl bir bağ kurduğunuzu düşünüyorsunuz? Onlardan aldığınız geri dönüşler size nasıl ilham veriyor?

Cenk Güngör: Her konser ayrı bir heyecanla çıkıyoruz sahneye. Farklı şehirler, farklı kültürler ve hep farklı insanlar. Öncelikle bu heyecanı yaşamak paha biçilemez. Dinleyicilerin gözlerindeki mutluluğu, zaman zaman hüznü vb. duyguları gördükçe, yaptığın işin değerini daha da çok anlıyorsun. Gerçekten 'Sahneye çıktım, bitti.' durumu olmuyor bizde. Geri dönüşler bizi daha da güçlendiriyor ve mutlu ediyor. Her türlü eleştiriye de fazlasıyla açığız. Daha çok çalışmaya şevk ediyor. Burdan bütün sevenlerimize selam olsun.

Kendi müzikal yolculuğunuzda gelecekte gerçekleştirmek istediğiniz hayalleriniz veya hedefleriniz nelerdir?

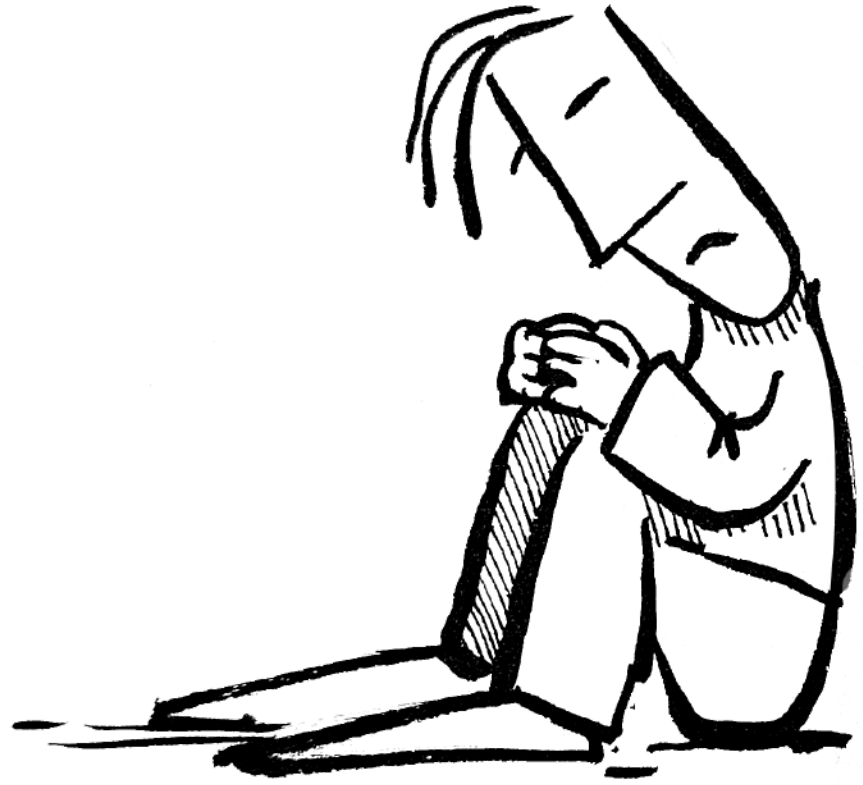
Mehmet Ali Özay: Müziği,yaşadığımız dönem ve coğrafyayla birlikte ele aldığımda gönlümden geçenin aksine maalesef hayatımın merkezine alamıyorum. Ama tabii ki hayallerim var. Aktif olarak da Sattas ile bunları gerçekleştiriyorum diyebilirim çünkü birlikte çalıştığım insanların hepsi çok özel, çok güzel insanlar ve onlarla birlikte bu sektörde çok şey öğrenip çok şey yaşadığım için Sattas'ın bir parçası olmak, bu insanlardan öğrendiğim değerlerin,müzik yapabilmenin beni geliştirdiğini düşünüyorum. Bu yüzden de Sattas ile birlikte güzel sahnelerde güzel kitlelere çalıp emeğimizin karşılığını alabilmeyi görmek çok isterim...

This is a Sattas sounddd 😊

 sattasreggaeband

tek yaşamak

SEMİH DUMAN

Tek yaşamak, modern dünyanın karmaşası ve yoğunluğu içerisinde giderek daha yaygın hale gelen bir yaşam tarzıdır. Kimi zaman zorunluluktan, kimi zaman ise bilinçli bir tercihten doğar. Tek başına yaşamayı seçen ya da bu duruma mecbur kalan bireyler, bu süreci kendilerine özgü deneyimlerle anlamlandırır. Tek yaşamak, kendi içinde bir özgürlük ve aynı zamanda derin bir yalnızlık barındırır.

Öncelikle, tek yaşamanın getirdiği özgürlük duygusunu ele alalım. Tek başına yaşamak, bireye kendi kararlarını alma, kendi ritmini belirleme ve hayatını dilediği gibi şekillendirme olanağı tanır. Sabahları erken kalkmayı ya da geç saatlere kadar uyanık kalmayı, evin her köşesini dilediğince kullanmayı, yemek saatlerini ve menülerini kendi

arzularına göre düzenlemeyi mümkün kılar. Bu durum, bireyin kendi kendine yeterlilik duygusunu güçlendirir ve bağımsızlık hissini pekiştirir. Kendi ayakları üzerinde durma, kendi sorunlarını çözme ve hayatın getirdiği zorluklarla tek başına başa çıkma yetisi, bireyin kişisel gelişimine büyük katkı sağlar.

Ancak tek yaşamak, özgürlüğün yanı sıra derin bir yalnızlık duygusunu da beraberinde getirebilir. İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır ve sürekli bir iletişim, paylaşım ihtiyacı hisseder. Tek başına yaşamak, bu doğal ihtiyacı zaman zaman karşılıksız bırakabilir. Evin sessizliği, yemek masasında tek başına oturmak, günün sonunda evde kimseye anılarını anlatamamak gibi durumlar, yalnızlık duygusunu derinleştirebilir. Bu yalnızlık, bazen ruhsal bir boşluğa, hatta depresyona yol açabilir.

Yalnız yaşamının duygusal zorluklarıyla başa çıkmak için bireyler çeşitli stratejiler geliştirebilirler. Hobiler edinmek, sosyal etkinliklere katılmak, arkadaşlar ve aile ile düzenli iletişim halinde olmak bu stratejilerden bazılarıdır. Ayrıca, yalnız yaşamayı bir fırsat olarak görmek de mümkündür. Kendini tanımak, içsel yolculuklar yapmak, kişisel hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak için çalışmak, yalnız geçirilen zamanı anlamlı kılabilir.

Tek başına yaşamak, bireyin kendisiyle baş başa kalmasını ve kendini daha yakından tanımasını sağlar. Kendi düşüncelerini, duygularını ve isteklerini daha net bir şekilde fark eder. Bu süreç, bireyin kendi iç dünyasına yaptığı bir yolculuk gibidir. Kendiyle barışık olmayı öğrenmek, kendine yetmeyi ve kendi mutluluğunu inşa etmeyi başarmak, bu yolculuğun en değerli kazanımlarıdır.

Sonuç olarak, tek yaşamak hem özgürlük hem de yalnızlık barındıran bir deneyimdir. Bu yaşam tarzı, bireye kendi ayakları üzerinde durmayı, kendi kararlarını almayı ve kendi mutluluğunu yaratmayı öğretir. Aynı zamanda, yalnızlığın getirdiği duygusal zorluklarla başa çıkmayı ve bu zorlukları birer fırsata dönüştürmeyi de gerektirir. Tek yaşamak, bireyin kendini tanıması, geliştirmesi ve hayatını dilediği gibi şekillendirmesi için bir yolculuktur. Bu yolculuk, bazen zorlu, bazen de keyifli olabilir, ancak her durumda bireyin hayatına anlam ve derinlik katar.

et endüstrisindeki so yaşam tarzı: vicdanım zamanı ge

ABDULLAH MEMİŞ

Et endüstrisi, modern kapitalist sistemin en belirgin ve acımasız örneklerinden biridir. Kapitalizmin kâr odaklı yapısı, et üretimini sadece ekonomik kazanç aracı olarak görürken, hayvan refahını, çevresel sürdürülebilirliği ve toplumsal sağlığı ihmal etmektedir. Modern dünyanın ve kapitalist sistemin göz alıcı ilerlemesinin arkasında yatan karanlık gerçeklerden biri, et endüstrisinin acımasız yüzüdür. Bu karanlık endüstrinin uygulamaları, bir yandan milyarlarca hayvanın yaşam hakkını ellerinden alırken, diğer yandan da dünyamızın kaynaklarını hoyratça tüketmekte ve ekosistemimizi tahrip etmektedir. Bu çalışmada, et endüstrisindeki soykırım boyutundaki uygulamaları ve bu kitlesel soykırıma ve zulme karşı bir duruş olarak vejetaryen yaşam tarzını ele alacağız.

Et Endüstrisinin Acı Gerçeği

Et endüstrisi, her yıl milyarlarca hayvanın bir insanın tüketimi için sistematik olarak yetiştirilip öldürüldüğü ve yaşam haklarının gasp edildiği devasa bir makine gibi çalışır. Hayvanların yaşam koşulları genellikle içler acısıdır: dar kafeslerde, doğal davranışlarını sergilemekten yoksun, kısa yaşamları boyunca acı dolu bir hayat sürerler. Bu hayvanlar, çoğunlukla hormon dayatmaları ve antibiyotiklerle dolu bir diyetle beslenir ve doğrudan kesime gönderilirler. Hayvanların çektiği bu acılar,

sadece et üretiminin değil, aynı zamanda süt ve yumurta üretiminin de bir parçasıdır.

Et endüstrisinin yol açtığı kapitalist tahribat sadece hayvanlarla sınırlı değildir. Bu sektör, ormansızlaşma, su kaynaklarının aşırı kullanımı ve sera gazı emisyonları gibi çevresel felaketlere de neden olmaktadır. Amazon yağmur ormanlarının büyük bölümleri, sığır yetiştiriciliği için yok edilmekte, su kaynakları ise çiftlik hayvanlarını beslemek için kullanılmaktadır. Ayrıca, et üretimi, küresel sera gazı emisyonlarının yaklaşık %15'ine neden olmaktadır. Bu, tüm dünyadaki ulaşım sektörünün emisyonlarına eşdeğerdir ve gezegenimizin karşı karşıya kaldığı iklim krizinde etkisi yüksek bir durumdur.

Kişisel Tercihler ve Toplumsal Değişim

Vejetaryen olma kararı, bireyin bilinçli ve özgür bir seçimidir ve bu seçim, toplumsal değişim için güçlü bir araçtır. Kapitalist et endüstrisinin yol açtığı sorunlarla mücadele etmek için bireylerin bilinçli tercihleri büyük önem taşır. Her bireyin et tüketimini azaltması veya doğal yaşam destekli beslenmesi, toplumsal olarak büyük bir değişimin öncüsü olabilir.

Yıkırım ve vejetaryen ızın sesini dinlemenin medi mi?

Son yıllarda vejetaryenlik ve veganlık giderek daha fazla insan tarafından benimsenmektedir. Bu eğilim, sadece bireysel tercihlerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda restoran menülerinden süpermarket raflarına kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir. Bitkisel bazlı gıdaların çeşitliliği ve lezzeti arttıkça, bu yaşam tarzını benimsemek de daha kolay hale gelmektedir.

Bir Vicdan Hareketi Olarak Vejetaryen Yaşam Tarzı:

Vejetaryen yaşam tarzı, hayvanların acı çekmesine son verme, çevresel tahribatı azaltma ve daha etik olarak sağlıklı bir yaşam sürme arzusu ile şekillenir. Her şeyden önce bir vicdan hareketidir. Hayvan haklarına saygı göstermeyi, onların yaşam hakkını tanımayı ve doğayla daha uyumlu bir yaşam sürmeyi içerir.

Vejetaryen beslenme, bitkisel gıdalarla zenginleştirilmiş bir diyeti içerir. Bu beslenme tarzı, hem insan sağlığı hem de çevre için birçok fayda sağlar. Çeşitli araştırmalar, vejetaryenlerin daha düşük kalp hastalığı, hipertansiyon, diyabet ve bazı kanser türlerine yakalanma riskine sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bitkisel tarım, hayvancılığa kıyasla çok daha az su ve toprak gerektirir ve bu durum daha az sera gazı üretir.

Özetle et endüstrisinin acımasız gerçekleri ve çevresel etkileri göz önüne alındığında, vejetaryen yaşam tarzının bir seçim olması gerektiği açıkça görülmektedir. Kapitalist ve sermayedar sistemin hayvanlara karşı işlediği zulmü durdurmak, çevresel tahribatı azaltmak ve daha sağlıklı bir yaşam sürmek için vejetaryenliği benimsemek, vicdanımızın ve aklımızın bize gösterdiği yoldur. Her bireyin yapacağı küçük değişiklikler, büyük bir dönüşümün başlangıcı olabilir. Bu nedenle; daha bilinçli, duyarlı ve sürdürülebilir bir yaşam için vejetaryen olmayı seçmek, hem kendimiz hem de gezegenimiz için yapabileceğimiz en anlamlı eylemlerden biridir.

boşluk

SEVİNÇ YAŞAR

Kocaman bir boşluk vardır bazı insanların yüreğinde;

dipsiz, kör karanlık bir kuyu ya da çocukluktan kalma yara izi gibi... Büyür, gelişir bedeni ama kapanmaz yara izi, bunun içindir ki kaç yaşında olursa olsun hep çocuk kalır yüreği. Belki baba, belki anne, belki sevgi, belki ilgi yoksunluğu bilinmez; bırakmıştır yüreğinde bu hissi... Ve arar durur insan hayatı boyunca nasıl doldurabileceğini dipsiz, kör karanlık kuyuyu ya da nasıl kapatabileceğini yara izini? Bazısı kitaplara sarılır, bazısı yazılara aktarır, bazısı şiirlerde yaşatır, bazısı şarkılarda haykırır, bazısı kadınlara sarılır, bazısı adamlara, bazısı paraya tapar, bazısı her gece iki tek atar, bazısı sığınır Hakk'a, bazısı dua ile niyaza, bazısı kendi gerçeğinden kaçır, bazısı hayattan kopar ve umarsızca doldurmaya çalışır bu kocaman boşluğu. Dipsiz kör karanlık kuyu, sanki dolacakmışçasına uğraşır durur insan aslında...

Adına 'yaşam' dediğimiz 'ayaz!' Doğduğumuz ve öldüğümüz anda bizi sarıp sarmaladıkları birkaç metre beyaz kundak arasında geçirilen zaman... Gönül heybemize bolca hüznün ve kederi doldurduğumuz, dipsiz kör karanlık kuyularla boğuştuğumuz; düşüncesi dahi gülümseten, küçücük mutlulukları, sevinçleri heba ettiğimiz, uzun gibi görünen lakin ardımıza dönüp baktığımızda en güzel yıllarımızın nasıl geçtiğinden bihaber olduğumuz, gerçeğiyle yüzleştığımız kavram...

Oysa bazen bir boşluğu, içi dolduğunda fark ederiz. Öyle bir seviliriz ki, sevmek neymiş bilmediğimizi fark ederiz. Birileri bizi korur ve aslında öncesinde hiç korunmadığımızı, güvenli bir limanımızın olmadığını hissediveririz. Sevgi, huzur, değerli hissetme, ait olma gibi duygusal ihtiyaçlarımızın karşılandığını; meğer öncesinde bu ihtiyaçlarımızın hiç karşılanmamış ya da önemsenmemiş olduğunu fark ediveririz.

Boşlukta hissettiğiniz tüm zamanlar için yüreğinizin en kuytu köşeciklerine minik birer paket bırakmak istiyorum. İhtiyaç halinde herhangi birini açıp okumanız ve bir parça ferahlamanız umuduyla...

Yüreğinizin bir köşesine gökyüzünü bırakıyorum... Umarım hiçbir zaman yaşamazsınız. Ancak olur da çok bunalıp, daraldığınız zamanlarda eskiler buna "gönül yorgunluğu" derlermiş... Bazen insanlar, bazen olaylar ve bazen de hayatın ta kendisi canımızı yakar ya hani! İşte öyle zamanlarda gökyüzüne bakmayı unutmamanız adına. Kaldırın başınızı o muhteşem sonsuzluğa. Tüm sevdikleriniz orada, kucaklıyorlar sizi koşulsuzca. Hem gökyüzü henüz kimsenin değil nasıl olsa...

Bir köşesine güneşi bırakıyorum... Bazen günlerin, bazen gecelerin ve bazen de insanların soğuttuğu yüreğinizi sıcacık gülümsemesiyle ısıtabilmesi adına... Üstelik herhangi bir bedel ödemiyorsunuz da...

Bir köşesine gökkuşağını bırakıyorum... Fenerinin yolunuza, mavisinin yüreğinize ışık tuttuğu; bazen sevinç ve bazen hüznlerle dolu rengarenk kapılardan sapasağlam geçebilmeniz adına. Yeni kapıların açılabilmesi için eski kapıların kapanması gerektiği gerçeğini hatırlamanız umuduyla...

Bir köşesine kalem bırakıyorum. (İnsan doğar, büyür, yaşar ve ölür! Tam olarak unutulur diyemem belki; ama zamanla acısı hafifler ya da alışılır yokluğuna. Unutulmayacak tek şey bıraktığı izlerdir ardında.) Şarkı sözleri, şiirler, romanlar ve anılar yazsın... Yazsın ki; olur da birileri acının elinden tutar, birileri mutluluğun alnından öper ve belki de birileri romanlardaki o kahramanlara dönüşebilir umuduyla. O kalem hep akademik olarak işleyecek değil ya! Hem edebiyat niçin var ki?

Bir köşesine minik bir fidan bırakıyorum. Sevginizle, sabrınızla, özverinizle onu yetiştirip; sonrasında dalından meyvesini yiyebildiğiniz, gölgesinde serinleyebildiğiniz, yapraklarının sesini dinlediğinizde rüzgara karışıp, olmak istediğiniz yerlere gidebilmeniz adına... Yıllar yılı nadasını bekleyen yüreğinizdeki minik tohumları, zihninizin verimli topraklarına ekmeniz ve patlayan her tomurcuğun hayallerinizdeki çeşit çeşit ürünlerle dolu olduğunu hatırlamanız umuduyla...

yavru kedi bağımlılığı

ÖNER ADIYAMAN

Miyu

Geçen gün bir çıktım evden, kapı önünde bir sürü yavru kedi. Gelmiş apartmanın içine doğurmuş, sayısı belli değil vıcır vıcır. Durdum bir saat birbirleriyle güreşmelerini izledim. Böyle biraz da negatif çıkmıştım evden, bütün modum değişti. Mutlu oldum.

Hayvanların insan hayatı üzerine pozitif bir etkisi olduğu kanıtlanmış zaten geçenlerde. Yani doğanın parçası olanlar değil, onların zaten olmuştur mutlaka pozitif bir etkisi de araştırma evcil hayvanlardan bahsediyor.

Evcil hayvan konusunda Türkiye olarak optimal olanı hangisi, bulmakta uzun süre zorlandık. Hatırlayın eskiden kuş beslerdik. Ötücü kuşlardan.

İletişime daha az girebiliyorsun, sonra çok ötüyor cak cak. Zaten sonradan da bu ötücü türleri sevmek bir gurmeliğe dönüştü. Genel halka hitap edemediler, hem gürültülü hem bir sürü boku püsürü var, altına gazete koy, yanına lastikli tül ger.. Yok ballı çubuk yok gaga taşı vs.

O gurme dayıları bildiniz değil mi? Bildiğiniz anlamda gurme yani. 2000'lerin başında "Bilmem Ne Kuşu Sevenler Derneği" gibi dernekler, örneğin "Keklik Kuşu Sevenler Derneği" gibi dernekler kurmuşlardı. Kahvehane gibi yerlerde, kapalı kapılar

arkasında sabahlara kadar alkollü masalar kurup kumar oynuyorlardı. Muhabbet güzel, kumar sarıyor, gece uzun... Bir süre sonra mideler kazınıyor tabii... Arkada kafesler keklik dolu. "Evladım çıkar ordan iki keklik!" diye...

Yiyorlardı,
yani bence.

Şimdi bu türler bu coğrafyada var ama, ne dedik, iletişimi-etkileşimi az dedik. Hal böyleyken kısa bir süre sonra ithal bir tür girdi hayatımıza.

Muhabbet kuşları.

Diğerlerine göre iletişimleri çok daha fazla. Sahibinin ağzından çekirdek filan yiyorlar. Bir de benim şahsi gözlemim, daha çok Beşiktaş taraftarı sahiplendi bu türü. Hem çok güzel "Beşiktaş" diyorlar, hem de çok güzel küfür ediyorlardı, ondan herhalde.

Nihayetinde muhabbet kuşları da bu tarz zümreleşmelerden ve bizim coğrafyamıza ait bir kuş olmamasından dolayı fiyat performansta geriye düştü ve ötücü kuşlara nazaran daha hızlı bir şekilde popülerliğini yitirdi. Bu hızlı düşüşün bir sebebi de, öyle tahmin ediyorum ki, etleri de ötücüler kadar lezzetli değildi(!)

Sonra evcil hayvan konusunda dünyanın imdadına uzak doğu yetişti. Japon Balıkları. Bu arada bence kesinlikle Çin'den ithal ediliyordu. Bir bizim dilimizde isimleri “Japon” zaten. Onun sebebi de aslında bizde ırkçılığın pek olmaması, daha doğrusu cahil olduğumuzdan ırkçı bile olamayışımız. En azından dilde olması gereken o hassasiyet bizde geçmişten günümüze hiç oturmadı. Tüm siyahiler bizim için Arap, tüm çekik gözlüler de bizim için Japon neticede. Bu arada Japonlara ekstra bir sempatimiz de var o ayrı, hem o yıllarda neredeyse her ailede bir “Kore” gazisi var (ne demiştik, tüm çekikler Capon) hem de Barış Abi'nin üstün çabaları.

Neyse, bu balıklar bir batında yüzlerce yumurtladıkları için hem de zaten Çin malı olduğu için çok ucuzdu. Haliyle ülkeye yayılması da çok hızlı oldu. Bu sefer ekonomik engel yoktu ama iletişim seviyesi de kuşlara göre çok daha düşüktü. Kuş beslerken en azından evde bir ses oluyordu, bunun sesi de yok, sadece görüntü. O da suyunu düzenli olarak temizlemeyi unutmazsan.

Sonra refah seviyesi, batının emperyalizmi derken -iguana, tarantula, yılan gibi hayvanları evcilleştiren marjinalleri bir kenara koyarsak- nihayet kedi ve köpek hayatımıza girdi.

Aslına bakarsanız özellikle köy hayatında köpeğin hep bir yeri de vardı ama insanlar onları bir süre evlerine sokmak istemedi. Eski köylü günlerini akıllarına getiriyordu belki de. Ne demiştik en başta, mutlulukla bir alakası olmalı bu evcil hayvanların. Adam kaçıp kurtulmaya çalıştığı köyünü çağrıştıran bir hayvanla aynı çatı altında mutluluğu bulabileceğini tahmin edemedi muhtemelen. Bu kaygı da o köy köpeklerine hiç benzemeyen fabrikasyon köpekler hayatımıza girince bitti tabii. Çocuk terliği kadar köpekler var şimdi. Ama biliyorsunuz köpeğin boyutu küçüldükçe agresifliği artıyor. Her şeye söylenen bir canlı oluveriyor. Zaten mutluluk arayışındayız, “Oğlum bi sus!”. “Cips! hayır!”. Büyüğü ayrı dert; çok yemek yer, evi dağıtır, sokakta gezdirirken millet korkar. Küçüğü ayrı dert; ev sahibi istemez, komşu gürültüden şikayet eder, zaten bir çoğu laboratuvar üretimi olduğu için doğada olmayan binbir türlü hastalığı da cabası olur... Dertsiz başımıza dert yani.

Neticesinde bize bu mutluluğu getirebilecek en dertsiz tasasız optimum hayvanı bulduk.

Kediler.

Dışarı çıkarma derdi yok, komşuların bir rahatsızlığı yok, köpek gibi çok yemiyor, balık gibi iletişimsiz değil, kuş gibi gürültücü değil ya da sadece Beşiktaşlı değil. Galatasaraylılar da sahipleniyor “aslan” diye, Fenerbahçeliler de sahipleniyor “aslan terbiyecisi” olarak...

Neyse, bütün gün bir köşede uyuyor hayvan. Seviyorsun purr purr yapıyor. Tüyleri yumuşacık, mis gibi kokuyor... Sevmesi okşaması çok zevkli resmen insanın stresini alıyor.

Hele yavrular.

Bir beceriksiz hareketler, bir hayat mücadelesi, bir enerji. Seyret, hayatı unutursun. Dedik ya pozitif etkisi varmış evcil hayvanların diye. “Varmış” demeyeyim de, var bence de.

Bir de kedili teyzeler var. Evlerinde 50 tane kedi. Tüyden yumaktan vakit bulup da kendi sakallarına vakit ayıramayan, artık kediye dönmüş teyzeler var ya. Heh işte bence o teyzeler o kedilerden aldıkları mutluluk hormonuna bağımlılar.

Bu önermeyi ilk böyle düşünmüştüm, sonra dedim “ulan o zaman neden bir tane kedileri yok da bir sürü var, bir tane neyine yetmiyor”. Şimdi bu tezimi düzeltiyorum: Bu teyzeler yavru kedi bağımlısı. Yavruyken alıyor kediyi; öpüyor, kokluyor, koynuna sokuyor, hoplatıyor, zıplatıyor, şırıngayla mama veriyor, pamukla popo siliyor o arada hayatın tüm derdini tasasını unutuyor. Sonra tabii kedi büyüyor. Teyzenin kafa açılıyor, kendine geliyor, hatırlamaya başlıyor; ekonomi, işsizlik, yolsuzluk, adaletsizlik derken hoop buluyor yeni bir yavru. Tekrar kafa pırıl pırıl. Atamıyor da büyüyen eskileri, yazık.

—

En başta dedim ya bir sürü yavru kedi var bizim apartmanda diye... Hepsini bir kolide topladım. Ekonomiden, işsizlikten filan şikayet edenler varsa sahiplenmek için DM.

sanat ve yaşam

MELAHAT SEVİNÇ

Sanat deyince aklımıza gelen şeyler resim, heykel ya da müziktir değil mi? Peki bunları sanat yapan nedir? Bizde uyandırdığı duygular nelerdir ve nedir bizde içimizi okşatan, haz almamızı sağlayan şey? Freud'un karşısında Stendhal Sendromu yaşadığı "Davut" heykelini özel kılan neydi?

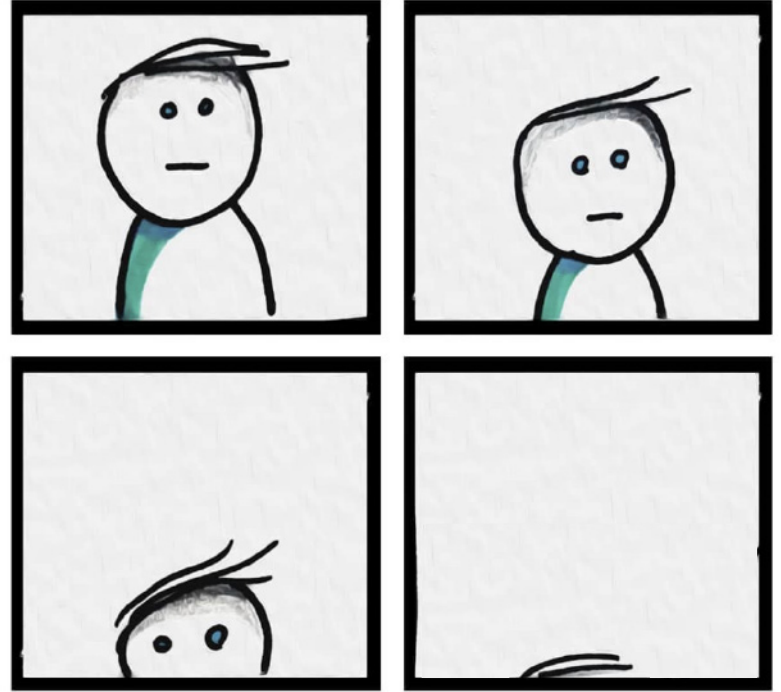
Bunun tek bir cevabı yok elbette. Sanatın, kendi içinde bazı kolları sağduyuya, bazı kolları da tamamen kuramsal anlamda bir birikim gerektirir. Bu yadsınamaz bir gerçek. Sanata obje olan şeyin önemi, öznenin (sanatçı) bize onu nasıl yansıttığı ile ilgilidir. Aslında ham obje tek başına sanat olamaz. Sanatçı kendinden katmadığı sürece o esere sanat diyemiyoruz. Nesne tek başına kendini ifade edemez; onu gözünde büyüten ve onu geliştiren bir sanatçıya ihtiyaç duyar. Ortaya çıkan ürün artık objenin ve öznenin iç içe geçmişliğinin ürünüdür.

Sanat kültürden de beslenir. Her çağın kendine göre sanat anlayışı vardır. İnsan yaşamı sanatı şekillendiren en başat unsurlardandır. Daha basite indirgersek, yaşamak da başlı başına bir sanattır. Sıradan görünen fakat kendi içinde handikapları olan, imkanları var olan şeyleri geliştirme ve değiştirme işidir. Yaşamda yeri gelir insan obje olur, yeri gelir sanatçı olur. İşte gerçek sanat tam da budur. Gücünü dinamik oluşundan alır.

belirsiz kayboluş

HARUN KÜSMÜŞ

Belirsizliklerimi törpülemek gayesiyle merak denilen vadilere atıyorum bilincimi. Ne tarafa düşsem oradan sekiyor ve tekrar aynı noktada buluşuyorum kendimle. Kimsenin hiçbir şeyi görmediği anlarda bir periskop olmayı seçiyorum. Gecelerim düşünce dağlarında fikre müsait bir alanda dolaşmakla geçiyor. Kendimi ararken kendi kendimi kaybeden yolları seçiyorum. Sonun başlangıcı ile sonun nasıl bir başlangıç olduğu arasında mekik dokuyorum. Ne başlayabiliyorum ne de son denen durağa varabiliyorum. Belirsizliği biliyorum, artık belirsizlik damarlarıma karışmış bir zehir gibi. Karıştıkça daha çok batıyor ve başımla gövdem arasına s ı k ı ş ı y o r u m .

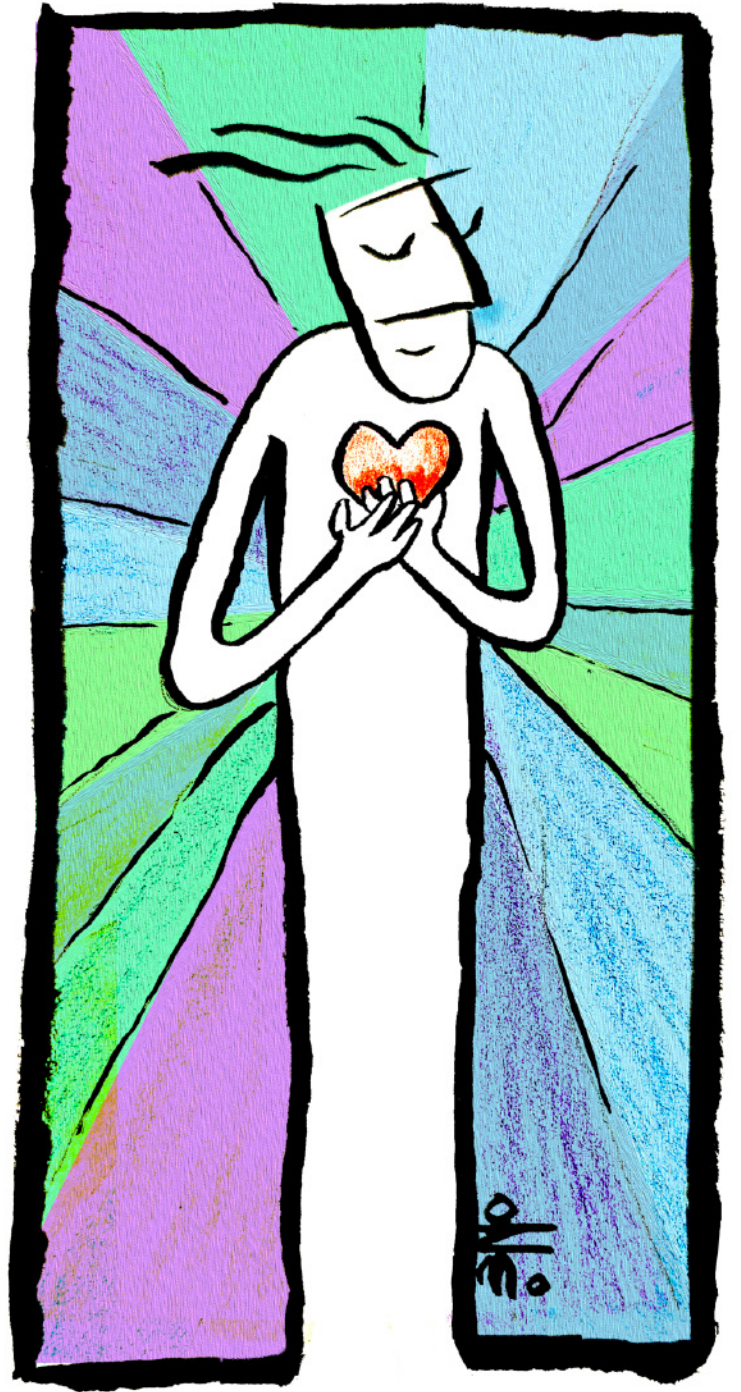

değer kavramı

BURCU ATABEY

Değer kavramı tam olarak nedir sizce? İstedığımız değeri görmediğimiz için mi değersiz hissediyoruz yoksa olması gereken değeri alamadığımız için mi? Değer kavramı bizim kafamızda kurduğumuzla mı sınırlı yoksa değer herkes için eşit midir? Ya da şöyle sorayım size: Ben olsam böyle yapardım dediğimiz şeyler için mi agresifleşiyoruz yoksa kim olsa bunu yapardı dediklerimiz için mi?

Aslında mutsuzluk dediğimiz şey de tam olarak bu sorulara cevap veremeyişimiz. Bence istediğiniz değer; sizin bu zamana kadar yaşadığınızla olmasını istediğiniz arasında kaldığınız bir anlam kargaşasıdır. Bu yüzden anlaşılmıyor ve değer görmediğinizi düşünüyorsunuz ve tüm kavgalar da bundan çıkıyor. İstemek değil olanı anlamak, kızmak değil konuşmak... Tüm mesele bu. Eğer konuşulduğunda da fayda etmediğini düşünüyorsanız en iyisi anlamak ve kendinize alanlar açmak olacaktır. Düşünceni değiştirirsen, ömrünü değiştirirsin... Yaşadığımız olumsuzluklar bizim aldığımız kadar olumsuzdur aslında. Biz kötü insanları hayatımıza koyduğumuz kadar bizim hayatımızdalar. Ve en önemlisi koyduğumuz yerin önemi kadar önemliler. Bu yüzden kimseyi en üste koymayın. Hayatınızın merkezi yalnızca kendiniz olmalı ve düşüncelerinizi iyi yönde değiştirmelisiniz...

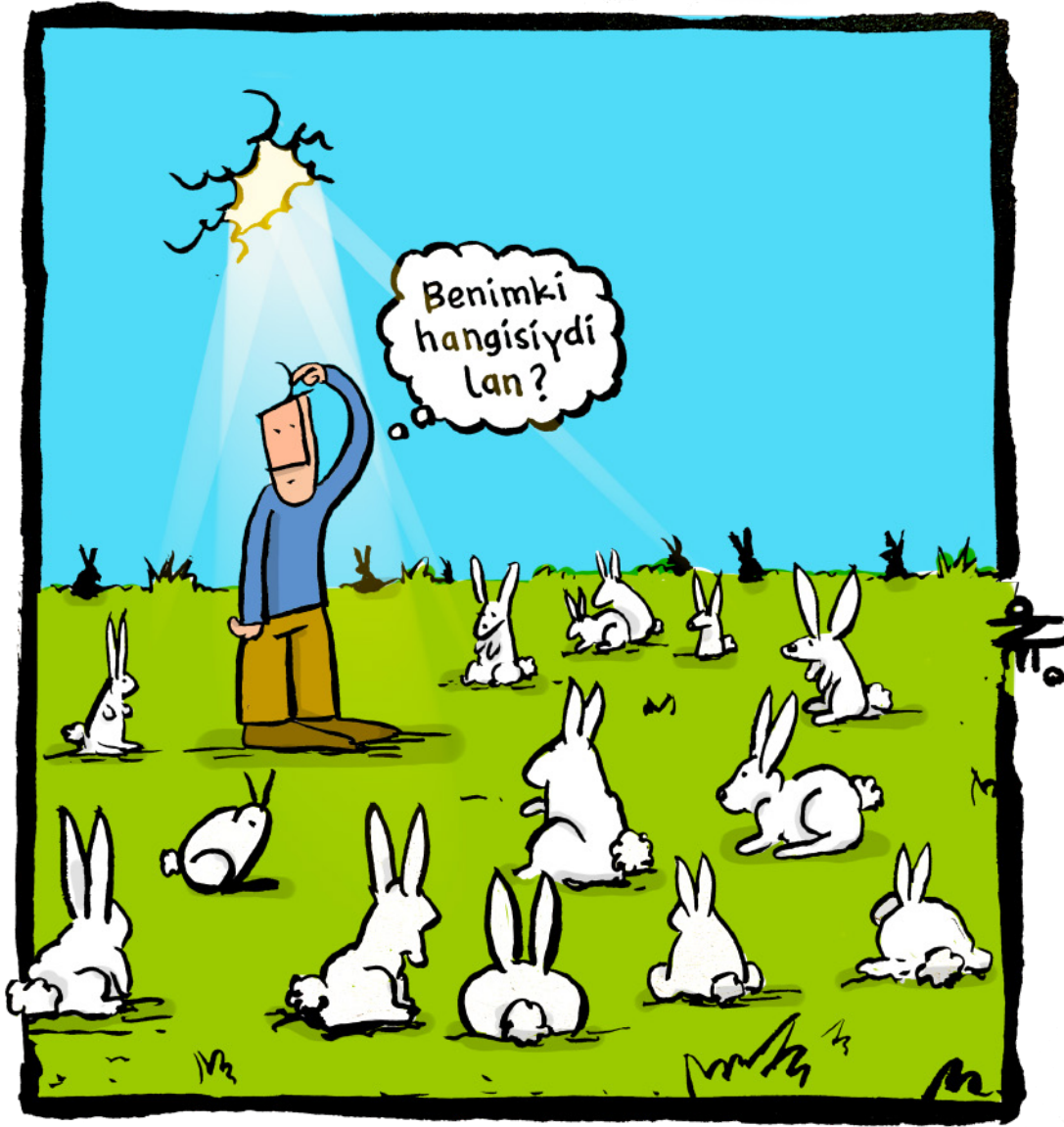

saçma yazılar topluluğu

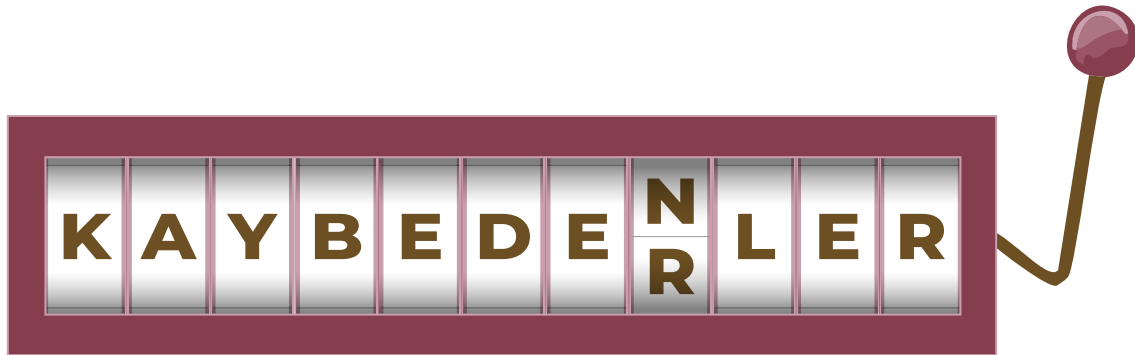
UMUR ÖREN / ONE°

Bİ
BİZ Mİ
ÇOK
GELDİK
LAN
KOCA
ÜLKEYE

Yaşamak gibi bir şey oldu.
Ama tam olmadı...
■Peki ne oldu?

sürrealizm açısından “dönüşüm” adlı öykünün yorumu

MÜCAHİT YILDIZ

Özet

Öykü, Gregor Samsa'nın bir sabah işe gitmek üzere kalkacağı bir sırada kendini dev bir böceğe dönmüş olarak uyanmasıyla başlar. Küçük burjuva çevrelerindeki yozlaşmış aile ilişkilerini ince bir ayrıntıyla işler. Gregor, özgürlüğe duyulan bir ifade olarak kullanılmış olup, gerçek hayatta insana dayatılan basma kalıpları yıkmaya çalışan kişilerin karşılaştıkları acı gerçekleri göz önüne serer. Yaşadığı trajik olaylar ve geçirdiği değişimle bir bakıma özgürlüğe açılan bir kapı olarak görülür söz konusu olan dönüşüm. Yazar, değişimi geçirenin aslında böceğe dönüşmesiyle üzerindeki tüm sorumluluğu attığını ve zor bir hayattan rahat bir hayata geçişini psikolojik ruh halleriyle tasvir eder. Dönüşüme uğrayan şahıs farklı bir kimliğe değil farklı bir yaratığa dönmüştür ve artık insanlıktan dolayısıyla onun ızdıraplarından kurtulmuştur.

Anahtar kelimeler

değişim, böcek, baba baskısı, iç dünya, tragedya

Giriş

Franz Kafka'nın “Dönüşüm” adlı eseri incelendiğinde Kafka'nın kendi yaşamına dair birçok olayı içerdiği görülür. Bu onun dış dünya ile kısmen kopuk olan hayatından izlerin yansımaları olarak kendi iç dünyası içinde kurguladığı olağanüstü veya gerçeküstü bir çok hülyaların olduğunu bize sunar.

“Dönüşüm” öyküsü sürrealizm akımına şu açıdan birebir uyum sağlamaktadır: bir sabah uyanan Gregor Samsa kendini dev bir böceğe dönmüş olarak buluyor. Bir insanın sabah uyandığında kendini bir böcek olarak bulması katti surette doğa kurallarına aykırı olmakla birlikte tamamen gerçeküstüdür. Böyle bir ihtimal olamayacağı gibi, Kafka insanın kendi dışına çıkışını veya bazen çıkması gerektiğini bariz bir şekilde ortaya koyar. Burada temel nokta yazarın iç dünyası olduğu için kendi olması muhtemel olan böcek aslında onun bilinçaltını yansıtır. Zaten sürrealizmde de bilinçaltı ön plandadır.

Sürrealizmde bilinçaltı; toplum, ahlak, din ve yasa gibi zorunluluk öğeleri ile oluşur. Bilinçaltını

oluşturan etkiler ise çeşitli durumlarda ifşa olur. Mesela bazı olağanüstü düşler veya düşlemeler sürrealistlere göre tamamen bilinçaltından meydana gelmektedir. Freud'un psikanaliz fikirlerinden etkilenen gerçeküstücü sanatçılar, bilinçaltını ortaya çıkarmak gibi bir amaç edinmişlerdir. Tabii ki Kafka bunlardan biri değildir ama Dönüşüm'e bakıldığında yazar en çok bunu kullanmıştır. Kendi çevresi ve yaşadığı bazı zor çevre koşulları onun hayatında derin yaralar açarak onu Dönüşüm gibi eserler vermeye zorlamıştır diyebiliriz.

Dönüşüm, "kişinin kendini bir durumda bulma" modelinin Kafka'daki en tipik örneklerinden biri olsa gerek. Kafka, aradan çekilen yazar olarak, insanın böceğe dönüşmesi gibi, akla, mantığa ve elbette doğa yasalarına aykırı bir sürecin hesabını vermekten kurtulmuş; anlatının perspektifini böceğin bilincine bağlayıp ortalıktan kaybolmuştur. Şimdi o odada böcek ve onun algı dünyasının sınırlarına hapsedilmiş okur, yazar arada bir merhamet edip kapıyı aralatır, Gregor'un anne babasının ve kız kardeşinin bulunduğu; soğuk, itici, üç kiracının yemek yedikleri salona baktırır, onlara böcek tarafından kulak verdirir ve böceğin düşüncelerini aktarır. Gregor böceğe dönüştüğü ilk zamanlarda Kafka'nın dediği gibi "insanca" yaşamaya çalışmaktadır. Daha sonralar da hayvanlaşmayı iyiden iyiye benimsemeye ve bu duruma uygun davranmaya başlar. Odasında artık rahatça hareket edebileceği duvarlar ister. İnsani özelliklerini yavaşça kaybeder. Yazar bunu böceğe yaptırırken aklın, geleneklerin, alışkanlıkların denetiminden uzak, bilinçaltı gerçeklerini yansıtan yani bilinen gerçekle bağını kesip kendince bir gerçek yaratmak amacını güderek sürrealizm etkisine giriyor ve onu kullanıyor. Yani yazar gerçeğe karşıdır ve tamamen iç dünyayı ön plana çıkarmaktadır. Sürrealist bir eser olan Dönüşüm: aykırılıklarla, zıtlıklarla, gerçekle her türlü bağı kesmiş, yitirilmiş olarak kendini gösterir. Yani bir nevi hayal dünyasının çevirisi niteliğindedir.

Sürrealizmde sanat; akıl, mantık ve zekânın oynadığı bir hüner gösterme oyunu değil, şuuraltının aracısız ve engelsiz bir aktarımı. Sanatçı da bir yaratıcı değil, iç beninin emirlerini kâğıda geçiren bir otomattır. Bu sebeple sanatı mantıkla izah etmeye kalkışmak

mümkün değildir. Zaten mantık onu kavrayamaz. Kafka da işte tam bunu yapmıştır yani eserin sürüp giden akışı boyunca gerçekliği gerçeğe aykırı olan fakat birçok gerçeği de simgeleyecek durumlar ortaya konmuştur. Eser böylece devam eder, Gregor babasının borcunu ödemek zorunda kalan sistemin bir kölesidir. Bu kölelikten kurtulmak için böceğe dönüşmesi gerekmiştir. Ama bu özgürlük ona hiç bir yarar sağlamamıştır. Gregor böceğe dönüşse de insan olarak ve kendisi olarak kalmaya çalışır. Toplum bunu kabul etmeyince de ölmeyi tercih etmiştir.

“Dönüşüm” Öyküsünde Olay Örgüsü

Kapıyı kilitleyerek uyumayı alışkanlık haline getiren Gregor, annesinin, babasının, kız kardeşinin ısrarlarına dayanamaz ve zorlukla kapıyı açar. Bütün aile oğullarının yeni halini görünce şok geçirir. O sırada işe gelmeme sebebini öğrenmek isteyen patronu da gelmiştir. Artık bu şekilde Gregor'un çalışmayacağı anlaşılmıştır. Böylece Gregor odasından hiç çıkmadan böcek olarak yaşamaya başlar. Ailenin oğullarının çalışmasına çok ihtiyaçları vardır aslında. Çünkü babanın oğlunun patronuna yüklü bir borcu vardır. Evde çalışan birinin eksilmesiyle aile büyük bir maddiyatsızlık yaşamaya başlarlar. Yaşlı baba tekrar çalışmaya başlamak zorunda kalır. Ailenin diğer bir üyesi küçük kız kardeş Grete'dir. Dönüşümün başlarında Gregor'un bakıcılığını üstlenir. Fakat ilerleyen zamanlarda sıkılır ve bilerek odayı temizlememeye ve pis yemekler bırakmaya başlar. Aslında bir hayali vardır. Keman çalmayı çok sever. Bu yeteneğini daha da ilerletip konservatuvara gitmeyi amaçlamaktadır. Fakat ailenin maddi imkânsızlığı bu hayalini ertelemeyi zorunda bırakır. Bu arada annesi hiçbir şekilde oğlunu görmek istemez ve babasından da birkaç kere dayak yer. Aile maddi imkânsızlıklara dayanamaz hale gelir ve eve birbirinden huysuz sakallı üç erkek kiracı alırlar. Adamların hiçbir şekilde pisliğe tahammülleri yoktur. Bir gün kızları Grete keman çalar ve adamlar yanlarında çalmasını isterler. Fakat beğenmezler. Odasında hapis bulunan Gregor bunu fark eder ve kız kardeşini korumak, odasına

almak için yemek salonuna girer. Bu kadar büyük bir böceği görmeye dayanamayan kiracılar aileyi dava etmekle tehdit ederler. Aile meclisi toplanır ve Gregor'un artık insan olmadığını eski haliyle hiçbir alakasının bulunmadığını öne sürerek evden atmaya karar verirler. O arada hizmetçi Gregor'un hareketsiz kaldığını fark ederek aileye müjdeyi verir. "Bakın bakın gebermiş! Orada yatıyor işte, kuyruğu tamamen titretmiş!" diyerek ev ahalisini uyarır. Bay Samsa adamların tavrına dayanamaz ve onları kovar. Kitabın sonunda ise ailenin üç üyesi anne, baba, kızları aylardan beri ilk kez evden birlikte çıkarlar ve tramvaya binip kent dışına gezmeye çıkarlar. Artık yeni bir hayata başlamaya karar verirler. Olaylar tamamen bir çatı altında olur ve kapalı bir mekanda gerçekleşir ve biter. Gregor kölelikten kurtulur ama insan olarak da kalmayı başaramaz ve bizzat kendi ailesi tarafından da kabul edilemeyince ölmeyi seçer. Olaylar sürrealizme tıkr tıkr uyuyor diyemeyiz çünkü yaşanan olaylar tamamen olağan vakalardır ama bir böceğin insan olarak kalmak istemesi ve insanca düşünüp hayvanca hareketler sergilemesi sürrealist bir süzgeçten geçmiştir denilebilir.

“Dönüşüm” Öyküsünde Şahıslar

Ana karakter: Gregor Samsa

Gregor Samsa öykünün ana karakteridir. Ailesinin geçimi için çok ağır işlerde çalışmaktadır. Bir sabah büyük bir böcek olarak uyanır. Zaten işin sürrealist kısmı da buradadır ki gerçeküstü bir biçimde uyanan Gregor bir daha da eski haline dönemez. Öykünün tamamı onun üzerine kurguludur ve Gregor baş kişidir.

Grete, Gregor'un küçük kız kardeşi ve Gregor'un böceğe dönüşümünden sonra onun bir nevi bakıcılığını bir süre üstlenen kız kardeşidir. Başlarda Grete ve Gregor'un iyi bir ilişkisi vardır ancak zamanla bu ilişki bozulur. En başta onu beslemek ve odasını temizlemek için Grete gönüllü olsa da öykü ilerledikçe daha sabırsız olup, inadına daha ters davranmaya başlamıştır ve en sonunda o da artık

Gregor'ukendi abisi olarak değil bir hayvan olarak kabullenmiştir. Grete aynı zamanda müziğe meraklıdır ve keman çalmak için uğraşmaktadır.

Gregor'un babasının Gregor'un patronuna büyük bir borcu vardır. Bu yüzden, Gregor nefret etse de işinden ayrılamaz. Bay Samsa, Gregor'un çalıştığı zamanlarda tembel ve yaşlıdır. Ancak dönüşümden sonra Gregor para kazanamadığı için Bay Samsa çalışmaya başlar.

Gregor'un annesi, o da tıpkı babası gibi Samsa ailesinin bir üyesi olarak Gregor'un geliriyle geçinen, kısmen hasta bir karakterdir. Bir anne olarak onun da yüreği Gregor için yansa da daha sonraları o da olan duruma alışma sürecine girmiştir.

Evin sakallı üç kiracısı, Samsa ailesinin Gregor'dan sonra herhangi bir gelirleri olmayınca ve Bay Samsa'nın çalışmaları da yetersiz gelince evlerinin bir kısmını verdikleri kiracılarıdır. Evde böcek besleniyor bahanesiyle Samsa ailesine dava açmakla tehdit ederler.

“Dönüşüm” Öyküsünde Mekan

Mekan kapalı bir ev içerisinde gayet normal şartlarda verilmiştir. Gregor'un yaşamasına adeta elverişli olan bu mekana gece gündüz evden çıkmayan annesi ve kız kardeşi de dahildir. Simgesel olarak da verilen asıl mesaj bir böceğin yaşama alanı olan kapalı, rutubetli ve dar alanlar tasvir edilmiştir. Samsa, “Dönüşüme uğramış böceğin dünyasıyla onun insan karşıtlarının dünyası arasında, yani gerçeküstü ile gerçek arasında gidip gelir.” (Şipal, 2011: 72). Kamuran Sipal'in de dediği gibi kahramanın dönüşüm öncesinde geride bırakmaya başladığı maddi dünyanın hazlarını ve onların peşinde koşan insanın yaşadığı anlamsız çatışmaları sembolize edecek şekilde kullandığı düşünülebilir. Çünkü bir böcek ile bir insanın dünya sınırları ve ait oldukları mekanlar farklıdır. Bu da yine sürrealizmin mekan açısından vuku bulmasıdır.

“Dönüşüm” Öyküsünde Dil ve Üslup

Kafka, inceleyenlerin de dediği gibi biraz çekingen ve diğer yazarlara oranla biraz daha farklı bir kişilik olduğu için haliyle kullandığı dil de biraz farklılık gösterir. Dönüşüm öyküsünü incelediğimizde karşımıza herhangi bir olay öyküsü, dolayısıyla herhangi bir macera falan çıkmaz. Öykü gayet normal ve sade bir şekilde devam eder. Dili sade ve akıcıdır. Anlatıcı, gözlemci bakış açısına sahiptir. Hikâye “Gregor Samsa bir sabah bunaltıcı düşlerden uyandığında, kendini yatağında dev bir böceğe dönüşmüş olarak buldu.”(Kafka, 2011: 19) cümlesiyle başlar ve sakin bir üslupla devam eder. Okuyucu bu olağanüstü durumu sorgulama ihtiyacı bile duymaksızın gayet normal bir şekilde belki de bir çırpıda okuyup bitirebilir.

Öykü gayet sürrealist bir bakış açısıyla okuyucuya sunulur ve yazar, eser boyunca aradan çekilmiş bir yazar olarak karşımıza çıkar. Doğal ve ele geçirici bakış açısına bırakır okuyucuyu.

Sonuç

Kafka eseri hakkında, “İnsan gibi yaşamak çok güç, o nedenle hiç olmazsa kurgusal düzeyde bundan kurtulma isteği var... Hayvana geri dönülüyor. Böylesi, insanca yaşamaktan çok daha kolay.” Demiştir yani gerçeküstü bir biçimde, kurgusal da olsa yaşadığı hayattan uzaklaşmak isteğindedir. Böyle bir kurgu yaparken de kati surette sürrealist öğeler kullanmıştır.

Kapalı bir anlatım benimseyen sürrealistler herkes tarafından anlaşılır bir anlatımdan sakınmışlardır. Bunun yanı sıra sürrealistler noktalama işaretlerini de yok sayarak eserlerini kaleme almışlardır. Akılcılığa karşı çıkan sürrealistler içlerinden geldiği gibi yazma yöntemini kullanmışlardır. Bu şekilde aklın egemenliğine girmeden ve yazarlar kendilerine sınırlar koymadan eserlerini yazmışlardır. Kafka da Dönüşüm öyküsünde bunu yapmıştır.

Gregor karakteri anlatının başından sonuna kadar gerçek olması mümkün olmayan fakat simgesel olarak verilmek istenen mesaj dolayısıyla sürrealist bir biçimde verilmiştir.

BU KİTAP İLGİNİZİ ÇEKEBİLİR

MANA NEYESTANI İran usulü metamorfoz

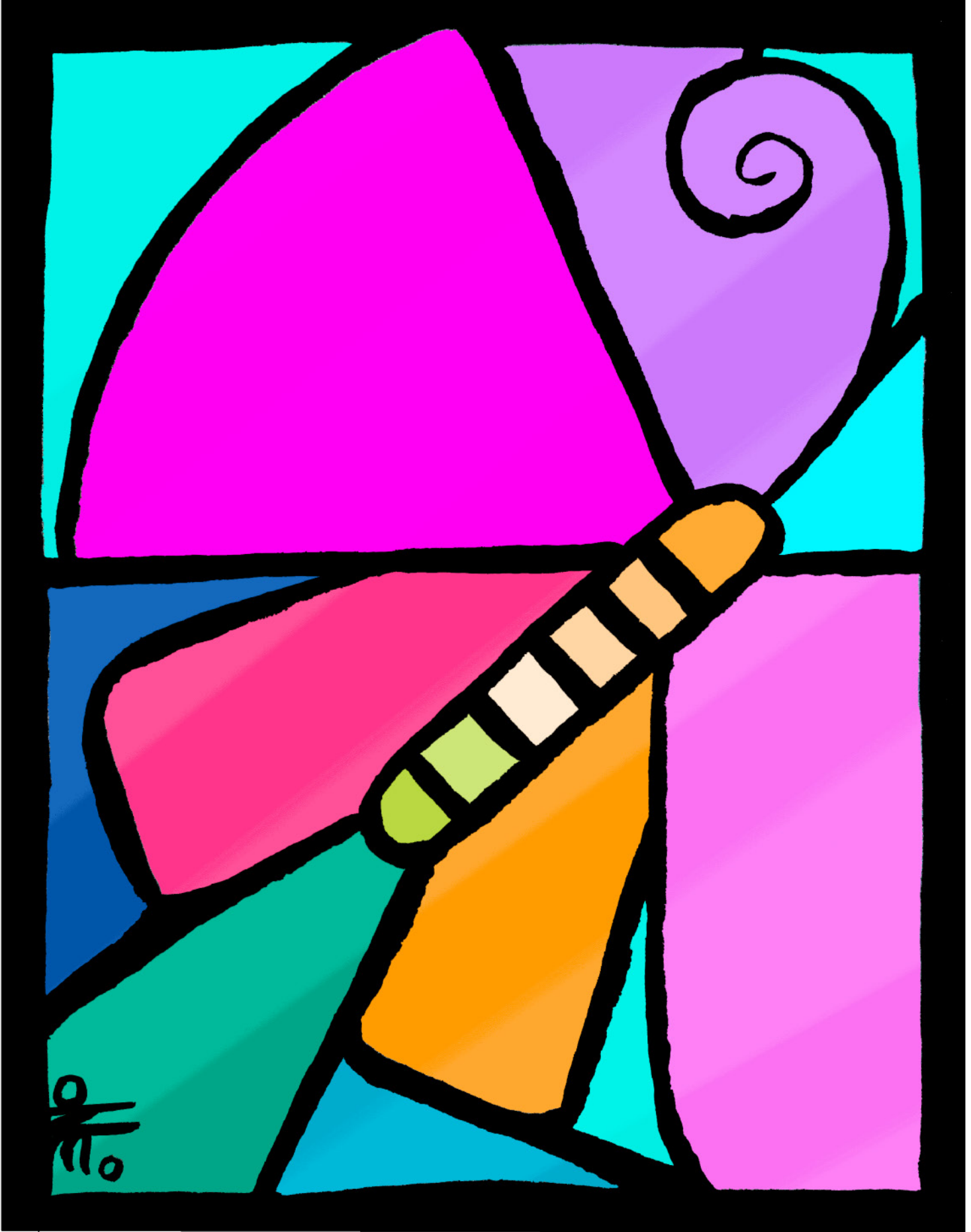

Bir hamamböceğiyle başlasa da bu metamorfoz Kafka'ninkinden biraz daha farklı, çünkü İran usulü.

Birçok uluslararası ödüle sahip ünlü İranlı çizer Mana Neyestani'nin elinden çıkan **İran Usulü Metamorfoz**, İran rejiminin oluşturduğu kafkavari totaliter sisteme, sistemin içinden yalın bir bakış sunan gerçek ve sarsıcı bir hikâye.

Sürrealizm Açısından “Dönüşüm” Adlı Öykünün Yorumu Kaynakça

1. Tokdemir, Aslıhan. Diler, Elif. Franz Kafka ve Die Verwandlung(değişim) İsimli Eseri.
2. Bal, Metin. Varoluşçuluk ve Franz Kafka'nın Dönüşüm'ü.
3. ATAYMAN, Veysel(2004). “Önsöz ya da Kafka “Kolonisi” Hakkında”, Dönüşüm, İstanbul: Bordo Siyah..
4. KAFKA, Franz(2011). Dönüşüm, İstanbul: Can Yayınları.
5. YANAR, Işık(2008). “Bir Kafka Okuması: Değişim”, Hece, S. 137, s. 92. .
6. ŞİPAL, Kâmuran(2011). “Değişim”, Değişim, İstanbul: Cem Yayınevi.
7. <http://www.beyince.net/tag/surrealizm-hakkinda-bilgi/>.

ŞİİR

RİCO OBRA

rengarenk kanatlara sahip olacağını bilmeden
kollarımda dolaşan tırtıl
korkma sakın avcuma konuştuğunda
dizginleyip sevgimi
sıkmayacağım narin bedenini

rüzgar vurunca kanatlarına
korkacağım belki gidersin diye
yine de kapamayacağım avcumu
örselenirsin çünkü
uçamazsın bir daha

avcuma kon güzel kelebek
gökyüzü senin
özgürsün kuşlar kadar
dilersen uç
dilersen kal
hep zarif
hep güzel kal

joker | SERGEN TOPÇU